

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

DIREKTIONENS BERETNING TIL DET ORDINÆRE FÆLLESRÅDSMØDE

Torsdag den 8. oktober 2015
på Cornelius Hansen-Skolen

INDHOLD

Direktionens beretning til det ordinære Fællesrådsmøde.....	3
<i>ved direktør Anders Molt Ipsen</i>	
Daginstitutionsområdet	5
Skoleområdet	11
Gymnasieområdet.....	19
Kurser og pædagogiske arrangementer	21
IT i Skoleforeningen.....	23
Teknisk Afdeling	24
Skoleforeningens økonomi.....	27
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning	29
<i>ved ledende skolepsykolog Mads Huse</i>	
Center for Undervisningsmidler, Indkøbskontoret og skolebibliotekerne	32
<i>ved centerleder skolekonsulent Claus Fischer</i>	
Rejsekontoret.....	35
<i>ved leder af Rejsekontoret, Sally Flindt-Hansen</i>	
Dansk Voksenundervisning i Sydslesvig	38
<i>ved dens sekretær, Anne Winkelströter</i>	
Center for Mindretalspædagogik	40
<i>ved projektleder Elisa Sievers</i>	
Ladelund Ungdomsskole	42
<i>ved forstander Hans Jochimsen</i>	
Ungdomskollegiet.....	43
<i>ved forstander Allan Pedersen</i>	
Jaruplund Højskole	45
<i>ved forstander Karsten B. Dressø</i>	

DIREKTIONENS BERETNING TIL DET ORDINÆRE FÆLLESRÅDSMØDE

Torsdag den 8. oktober 2015 på Cornelius Hansen-Skolen
ved direktør Anders Molt Ipsen

Året 2014-2015 har været et usædvanligt år, hvor en række aktivitetsområder viser positive forandringer. Således stiger antallet af vuggestuepladser med ca. 40 % fra 280 til 395 i perioden fra 1. september 2014 til udgangen af 2015! Der er tale om en usædvanlig udvikling, der skyldes, at Skoleforeningen har formået at tiltrække både almene – samt i stigende grad kommunale – tilskud til udbygningen af daginstitutionspladser til børn under tre år.

Derudover kan vi glæde os over, at den hidtidige stabile udvikling af børne- og elevtallet fortsætter. Der er kommet skub i antallet af nye ferieværter i Danmark. Tallet er steget med 40 ferieværter og viser, at Skoleforeningens tætte samarbejde med Grænseforeningen har båret frugt og fået vendt en årelang negativ udvikling. Elevudvekslingen mellem Danmark og Sydslesvig i uge 45 og 47 er støt stigende. I år var 248 elever fra Sydslesvig og Danmark på besøg hos hinanden. Den intensive indsats for sprog og læsning er kommet godt i gang, og de første resultater viser sig at være positive. Voksenundervisningen har i et samarbejde med SSF og Skoleforeningen søsat en ny kursusform, hvor forældre lærer dansk sammen med deres børn. Kurserne er meget efterspurgt og gennemføres som familiekurser fire gange om året. Ladelund Ungdomsskole fortsætter igen i år med fuldt hus. Beliggenheden tæt ved fællesskolen i Læk har ført til, at syv af skolens elever fortsætter i 10. klasse i Læk samtidig med, at de bor på Ungdomsskolen. Jaruplund Højskole er inde i en god udvikling med mange nye tiltag, der er med til at styrke skolens synlighed og attraktivitet. Karaktersagen fandt sin løsning, idet de sydslesvigske studenter igen blev omfattet af en skolebaseret omregningstabel, der tager højde for, at der er forskel på en student, der har gået i en offentlig tysk skole og en elev med en studentereksamen fra A. P. Møller Skolen eller Duborg-Skolen. Overflytningen af forvaltningsenheder til Christian Paulsen-Skolen er tilendebragt. Vi glæder os over resultatet og til at kunne præsentere lokaliteterne for de mange brugere og den almindelige sydslesvigske offentlighed.

Igen i år har vores børn, elever og unge mennesker i et utal af sammenhænge og ved deltagelse i arrangementer oplevet, at læring og undervisning med dansk sprog og kultur har mange facetter. I flæng kan nævnes et lille udpluk: filmfestival, lejrskole og efterskoleophold, udvekslingsbesøg, børneteater, oplæsningsseancer, frivillig musikundervisning, kor- og atletikstævner, Grøn Festival, klassisk musik i børnehøjde, skolefritids- og heldagsskoleaktiviteter, Sydslesvigman, efterskoledag, lypiger i New York, skurke i Berlin og innovationspris til eleverne i Risum Skole/Risem Schölj. Ja, man kan blive helt forpustet; men alt i alt vidner det om, at Skoleforeningen sprudler af liv og af mange spændende aktiviteter. Her går både uformel og formel læring og undervisning i spænd og bygger på, at lysten til at lære er en vigtig motivations- og udviklingsfaktor. Vi er bevidste om, at god læring og undervisning forudsætter veluddannede pædagoger og lærere, der på en nærværende måde i dialog og samtale formår at sætte fokus på det konkrete anliggende.

For det kommende år vil der være fokus på at få igangsat byggeriet for et helhedskoncept på Sild. Vi ser fortrøstningsfuldt på muligheden for at komme i gang med byggeriet, da Skoleforeningen allerede med opbakning fra Det Sydslesvigske Samråd har sendt en ansøgning af sted til Sydslesvigudvalget. Beslutningen om at igangsætte om- og udbygningen af Duborg-Skolen er et højt prioriteret anliggende, og vi forventer, at en beslutning herom vil ske i løbet af efteråret 2015.

Fra Kiel har Skoleforeningen modtaget besked om at være omfattet af en tilskudsordning, der skal føre til ansættelse af undervisningsassistenter til fordel for elever i grundskolen. Vi glæder os til at komme i gang med at realisere de nye muligheder og håber, at ordningen kan være med til at styrke undervisningsdifferentieringen og inklusionen af elever med særlige behov. Den digitale læring skal styrkes, og det vil derfor udover de pædagogiske og faglige overvejelser være nødvendigt at få udbygget de interne og eksterne internetforbindelser.

På de følgende sider beretter vi mere udførligt om de mange spændende aktiviteter og emner. Men forinden vil jeg takke Skoleforeningens mange medarbejdere for et særdeles veludført arbejde til fordel for vores børn og unge. Ligeledes vil jeg takke de mange samarbejdspartnere, der i årets løb har bidraget med værdifuld støtte og opbakning.

DAGINSTITUTIONSOMRÅDET

BØRNETAL I DAGINSTITUTIONERNE

Samlet børnetal i daginstitutionerne (årligt gennemsnit - for 2015 vises tallet fra juni måned):

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	juni 2015
1.789	1.756	1.806	1.871	1.972	2.049	2.074	2.088	2.088	2.115	2.376

Antallet af børn, der har været på Hjerpsted Feriekoloni, har siden 2005 udviklet sig på følgende måde:

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
745	747	713	748	761	844	830	807	843	835	869

VUGGESTUER

Som forhenværende formand for Skoleforeningen, Per Kristian Gildberg, kunne oplyse i sidste årsberetning, var og er udbygningen af Skoleforeningens vuggestue tilbud et stort og ambitiøst indsatsområde: »Pr. 1. september 2014 råder Skoleforeningen over 280 vuggestuepladser, og vi regner med, at dette tal udbygges til 395 pladser ved udgangen af 2015.«

Indsatsen og arbejdet for at etablere yderligere pladser til børn i alderen under tre år har da også været enormt, og allerede den 1. juli 2015 kunne Skoleforeningen tilbyde 432 pladser til aldersgruppen. Yderligere pladser er på vej og flere nye udbygningsprojekter i arbejde. Ved udgangen af næste år vil der således være hele 537 vuggestuepladser til rådighed. Skoleforeningen er glad for, og også lidt stolt af, at have kunnet udvide dagtilbuddene til de yngste børn i så stort et omfang i løbet af ganske få år.

Blandt de afsluttede projekter er Jaruplund Børnhave, hvor moderniseringen og udvidelsen blev færdiggjort kort inden jul 2014. Børnehavebørnene og de første vuggestuebørn kunne således flytte ind i de nye lyse og tidssvarende lokaler den 5. januar 2015. Indvielsen blev fejret med manér i foråret, og i festen deltog også borgmester fra Hanved Kommune, Thomas Rasmussen, som delte sin glæde over den nyindrettede institution med de tilstedeværende forældre og børn. Hanved Kommunes andel i finansieringen af byggeriet har været af stor betydning for gennemførelsen, idet Skoleforeningen ikke alene ville have kunnet stå for realiseringen af ombygningen.

Udover betydelig økonomisk støtte til byggeriet i Jaruplund har kommunen også bevilget tilskud til en tilbygning til Hanved Børnhave. Hanved Børnhave havde i længere tid stået under pres på grund af den store efterspørgsel på vuggestue- og børnehavepladser, som ikke kunne efterkommes. Ved indvielsesfesten kunne man både fejre daginstitutionens tredje udvidelse siden åbningen og institutionens 25-års jubilæum.

Indvielserne af Ringvejens Vuggestue og vuggestuen til Oksevejens Børnhave blev dejlige festdage for børn og forældre. Oksevejens Børnehaves vuggestuebygning, som ligger på SSF-grunden ved siden af bydelens danske forsamlingshus, blev besøgt af mange interesserede, og også Ringvejens Vuggestue tiltrak mange besøgende til en sommerfest i anledning af nyåbningen.

I Slesvig by blev de to store nybyggerier, Frederiksberg Daginstitution og Karlsson Vuggestue, taget i brug tidligt på året. Personalet har indrettet begge huse, og de første børn er begyndt i institutionerne. Indvielsesfesterne forventes afholdt i september 2015.

Hele syv nye projekter bidrager til den store stigning i udbuddet af vuggestuepladser frem til udgangen af 2016. Ét af projekterne er placeret i Flensborg by. Efterspørgslen på vuggestuepladser i byen er fortsat stor, og det har været anledning til, at Styrelsen besluttede at efterkomme ønsket fra Ringvejens Vuggestue om at opføre en tilbygning til de eksisterende institutionslokaler med plads til to yderligere vuggestuegrupper.

Flere familier i kommunerne uden for de større byer har i de seneste år gjort opmærksom på, at de på grund af manglende dagtilbud til børn i vuggestuealderen har været nødt til at fravælge danske daginstitutioner. Samarbejdsrådene, daginstitutionernes medarbejdere og Centraladministrationen har derfor flere forskellige steder undersøgt mulighederne for at skabe yderligere pladser til børn i alderen under tre år ved at omdanne eksisterende børnehavegrupper til såkaldte aldersintegrerede grupper. Realiseringsmulighederne har budt sig i Mårkær Børnehave, Aventoft Børnehave og Tønning Børnehave, som nu også bidrager med dagtilbud til de yngste børn.

Desuden er ønsket om en udvidelse af Husum Børnehave blevet imødekommet. For at skabe plads til en yderligere vuggestuegruppe til ti børn i hovedbygningen har Skoleforeningen valgt at udstationere én af de eksisterende børnehavegrupper til Husum Danske Skole.

Kort inden sommerferien 2015 lykkedes det at få en aftale på plads med Harreslev Kommune, der sikrer Skoleforeningen opførelsen af en helt ny daginstitution. Institutionen vil komme til at råde over to vuggestuegrupper og to aldersintegrerede grupper med plads til op til 58 børn. Hertil har kommunen lovet Skoleforeningen en byggegrund, som ligger i forlængelse af grunden til den danske kirke i Harreslev og op til et helt nyt boligkvarter. Kommunen har desuden givet tilsagn om dækning af 50 % af de godkendte omkostninger i forbindelse med byggeriet (maksimalt 700.000,00 euro). Bygningen vil være den samme som ved Karlsson Vuggestue i Slesvig og blive opført i tæt samarbejde med kommunens tekniske forvaltning. Forhandlingerne har fået stor bevågenhed, og resultatet blev modtaget med stor glæde af alle parter.

Der er blevet søgt i alt cirka 1,8 millioner euro i offentlige tilskud fra amterne og delstaten Slesvig-Holsten til de syv nye udvidelsesprojekter. Derudover søges der også økonomisk støtte fra de respektive kommuner henholdsvis byer.

De seneste politiske udspil og diskussionen om en eventuel økonomisk håndsrækning fra delstaten Slesvig-Holsten til forældrene til vuggestuebørn vil sandsynligvis bevirke en yderligere stigning i efterspørgslen på dagtilbud til børn i alderen under tre år. Skoleforeningen skal derfor i givet fald evaluere pladsudbuddet og vurdere behovet for endnu en satsning på aktivitetsudvidelser på området.

KOMMUNERNE

De offentlige driftstilskud til dagtilbud til børn i alderen under tre år er steget betydeligt, og for mange kommuner er det blevet vanskeligt at efterkomme de økonomiske forpligtelser, der følger med udvidelsen af dagtilbuddene. Dette har givet anledning til fornyede tilskudsforhandlinger med myndighederne. Amterne har skåret ned på egne tilskud og henvist til, at midlerne er blevet videresendt til kommunerne til varetægelse af nødvendige forpligtelser.

Skoleforeningen er i Flensborg by og i Slesvig by gået ind i et samarbejde med de øvrige organisationer (»Freie Träger«) for i fællesskab at forhandle rimelige og transparente tilskud til daginstitutionsområdet. Samarbejdet, der for bare nogle år siden ville have været utænkeligt, opleves som en stor berigelse og styrke i forhandlingerne med tilskudsgiverne.

INDSATSOMRÅDET »SPROG OG LÆSNING«

TRAS – sproget på vej

Som supplement til daginstitutionernes arbejde med sprogvurderingsmaterialet »TRAS – tidlig registrering af sprogudvikling« har vi sammen med vores sprogvejledere kunnet udarbejde et supplerende materiale. Materialet hedder »TRAS – sproget på vej« og muliggør en mere målrettet iagttagelse af børnenes brug af begge sprog. Det vil sige, at pædagogen kan se, hvordan dansk og tysk dukker op i børns sætninger og dermed supplerer hinanden, ligesom de kan iagttage, hvor langt barnet er i dets aktuelle aktive sprogfase.

Materialet har blandt andet fokus på udtalen – for eksempel får pædagogen viden om, hvordan barnet udtaler det bløde danske »d«, og om det tyske »ch« eller »sch« er på plads. Materialet ser også på, hvordan barnet i forhold til alder og udvikling producerer sætninger som »Papa kører med bilen af Arbeit« eller »Ich soll spise«. Her ser pædagogen, hvordan barnet leger med ord og sætninger på begge sprog for derved efterhånden at tilegne sig mere og mere dansk. Dette blandingssprog kaldes i aktuelle sprogforskningssammenhænge for »intersprog« og sætter børnenes sproglige kreativitet positivt i centrum. Barnets sprog er aldrig forkert – men netop godt på vej.

Evalueringer af børns sprogtilegnelse

Ved hjælp af et centralt udarbejdet spørgeskema evaluerer daginstitutionerne hvert år sprogindsatsen. Spørgeskemaet viser hvor mange børn, der vurderes til at have behov for en mere fokuseret støtte, samt antallet af børn, der aktuelt understøttes i særligt oprettede sproggrupper. Skemaet viser også, med hvilke handleplaner der arbejdes, og hvor mange børn der modtager en særlig indsats i et samarbejde med tværfaglige instanser. Den årlige evaluering har betydning lokalt for de enkelte daginstitutionens refleksioner over næste mulige tiltag og viser endvidere centralt, hvordan der yderligere skal sættes ind og tildeles resurser. Årets spørgeskema har også spurgt ind til, om og hvordan daginstitutioner oplever andetsproglige forskelle mellem børn, der er blevet passet hjemme, og børn, der kommer fra vuggestuegrupper. Ud af 28 svar svarer 27 institutioner »ja« til, at de har oplevet andetsproglige forskelle, mens én svarer med »nej«. Her et par udpluk af nogle svar om, hvordan der opleves forskelle: »Man behøver ikke at oversætte, og børnene har et meget større ordforråd, så de forstår det hele.« »Børnene bruger sproget meget naturligere og lettere.« »Da børnene jo først lige er midt i deres sprogtilegnelse, er det nemmere at blive i andetsproget for pædagoger og medhjælpere.« Så, det er jo dejligt og bekræfter vuggestuens betydning i Sydslesvig.

DAGTILBUDSSAMLINGEN PÅ CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER

Børne- og Skolefritidskontoret har allerede for nogle år tilbage oprettet en mindre materialesamling til udlån for pædagoger og pædagogmedhjælpere, der havde til huse i et lille lokale på Center for Undervisningsmidler (CfU). Dengang »boede« CfU i en meget pæn, men utidssvarende villa. I forlængelse af ombygningsarbejdet på den tidligere Christian Paulsen-Skolen blev det muligt at flytte dagtilbudssamlingen ind i skolens tidligere bibliotekslokale. Samlingen er blevet et helt fantastisk og unikt sted, som ikke er til at sammenligne med CfU'er, som vi kender dem fra Danmark. Dagtilbuddets medarbejdere kan både booke materialer via centrets hjemmeside, men også selv komme ind for at se, røre og afprøve alt det, man gerne vil låne. Dagtilbudssamlingen råder udover spændende inspirationskasser samt sprog- og læsekasser også over et bredt udvalg af litteratur, der knytter sig til blandt andet vuggestuen, førskolen, SFO'en og emner som konflikthåndtering, kunst med børn, vilde dyr, andre lande, naturvidenskab og motorik. Derudover byder lokalet ind med smartboard, sofahjørne og moderne høje borde, som både inviterer til at stå, sidde og holde åbne pædagogiske debatmøder og/eller gruppemøder i forlængelse af et kursusforløb.

BØRNMILJØ I PÆDAGOGISKE LÆREPLANER OG BØRNS KLAGEMULIGHEDER

Børnemiljø handler om, hvordan børnene har det med hinanden, med de voksne og med de aktuelle rammer både inde og ude. Børnemiljø handler også om, at de voksne inddrager barnet i påvirkningen af de omgivelser, som det selv er en del af. Både dansk og tysk lov kræver, at børn skal delagtiggøres i arbejdet med et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring. Dagtilbuddets pædagogiske læreplaner skal derfor fremover synliggøre, hvordan de voksne sikrer sig, at alle børn medinddrages i den daglige pædagogiske hverdag.

Derudover kræver den nye »Bundeskinderschutzgesetz«, at institutionens pædagogiske læreplan ligeledes skal indeholde en klageprocedure. Klageproceduren skal sikre, at alle børn får mulighed for at blive hørt, set og inddraget i tilfælde af, at en særlig utilpashed dukker op og fylder negativt i barnets dagtilbudshverdag. Klageproceduren skal indeholde følgende punkter:

1. Hvem kan barnet kontakte i tilfælde af et personligt anliggende?
2. Hvordan sikres, at barnet ved, at det har mulighed for at formulere en klage/en utilpashed eller kritik?
3. Hvordan sikres, at klageprocedurer forandres og videreudvikles?

Skoleforeningens »Overordnet målsætning for pædagogiske læreplaner« er blevet tilpasset således, at lovforpligtelsen fremgår af retningslinjerne. Derudover har vi tilbudt et kursusforløb, der både beskæftigede sig med børnemiljøets mulighedsbetingelser, og med hvordan en klageprocedure kan omsættes i dagtilbuddet.

ARBEJDET I DET BØRNEHAVEPÆDAGOGISKE RÅD

I den seneste toårige valgperiode har Det Børnehavepædagogiske Råd beskæftiget sig med en del spændende emner.

I perioden 2013-2014 leverede rådet relevante input i forbindelse med Skoleforeningens nye forældre-sprogfoldere, som gik i luften i august 2014. I rådet har man ligeledes løbende drøftet tendenser og temaer i forhold til kommende kurser og emner til de årlige Pædagogiske Dage. Rådets tilskyndelser, holdninger og idéer har stor betydning for udarbejdelsen af de efterfølgende kurser og temadage. I perioden 2014-2015 blev emnet børnemiljø i pædagogiske læreplaner drøftet intenst i rådet. Det viser sig gang på gang, at rådets drøftelser bliver genstand for videre drøftelser i medlemmernes egne institutioner. Dermed bidrager medlemmerne til, at drøftelserne får et efterliv og fremmer den brede forståelse.

I efteråret 2014 har Det Børnehavepædagogiske Råd taget stilling til og anbefalet, at netværksledelsesmodellen kan få sin opstart fra januar 2015, mens rådet i juni 2015 har givet sin anbefaling til, at Skoleforeningens nye mål for sprog og læsning for børn i alderen 0-6 år fremover er gældende.

NETVÆRKSLEDELSE PÅ DAGINSTITUTIONSOMRÅDET

Siden januar 2015 er alle vores daginstitutionsledere organiseret i otte såkaldte ledernetværksgrupper. Fagligt og kollegialt fungerer netværksgrupperne som et forum, hvor lederkolleger møder hinanden for at få og give faglig sparring, dele erfaringer og støtte hinanden. Netværksledelsesgrupperne kommer ligeledes med input til forvaltningen i forhold til relevante emner. Ved den første evaluering af denne nye ordning udtalte lederne sig meget positivt i forhold til netværksledelse. Det blev særligt fremhævet, at fælles regionale lederudfordringer kan vendes i dialog med lederkolleger. Desuden synes lederne, at de kan hjælpe hinanden ved at dele vikarordninger og viden om særlige indsatsområder, ligesom de

også kan hjælpe hinanden med gensidigt udlån af pædagogiske materialer. Stemningen på evalueringsmødet var god, og alle er enige om, at netværksledelse skal fortsætte og videreudvikles.

KURSER FOR DAGINSTITUTIONER OG SFO'ER FOR 2014-2015

I kursusåret 2014-2015 har vi sat fokus på masser af musik og bevægelse lige fra 0 år og helt op til 12-årsalderen. Der blev byttet viden i lange baner, og medarbejderne kunne lade sig inspirere af en indretningskursuseftermiddag og blive klogere på, hvordan man kan blive bedre til at holde vanskelige samtaler. Desuden blev der taget hul på inklusionsstrategier, og pædagogmedhjælpergruppen kunne derudover søge ind på et kursus om børns mange intelligenser

BYTTE-VIDEN-CAFÉ – SE, HØR, RØR OG GØR

For anden gang i løbet af to år blev A. P. Møller Skolen lavet om til et stort videnmarked for over 200 videnstørste medarbejdere fra daginstitutioner, skoler og skolefritidsordninger; andre danske foreninger som blandt andet Sundhedstjenesten og biblioteket bidrog desuden også med deres viden. Skolens aula og festsal blev fyldt op med videnboder, som medarbejderne kunne se på, høre om, røre ved og delvis også aktivt selv afprøve. Videnboderne blev blandt andet fyldt med emner som »Jorden rundt«, »Lav selv honning«, »Digital kreativitet« eller »iPads som læringsstrategi«. Caféen var endvidere fyldt med bevægelsesaktiviteter samt ideer og tips til, hvordan man som lærer eller pædagog kan skabe fremtidens sunde institutioner.

INKLUSION I DAGINSTITUTIONER

»Børn opfører sig ordentligt, hvis de kan – og gør de ikke det, er det de voksne omkring barnet, som har ansvaret for, om det lykkes i hverdagen.« Det påstår underviser, forfatter og proceskonsulent Anette Risager, og hendes kursusforløb tog lige netop fat i denne selvreflekterende tilgang til inklusionstanken. Op til 50 pædagoger i daginstitutioner og vuggestuer fik indblik i, hvordan voksne kan tilrettelægge legeværksteder, der udvikler børns legekompetencer, således at alle børn oplever at blive en del af børnefællesskabet. I kursets mellempriode skulle alle deltagere selv afprøve legeværkstedsmetoden.

DEN SVÆRE SAMTALE

Det kan være svært at få sagt de rette ord på det rette tidspunkt, især hvis det er en ubehagelig meddelelse eller et vanskeligt indhold i samtalen, der skal formidles. Forstander Anton Niemann Jensen fra Ehlershjemmet i Vilstrup har mange års erfaringer med at kommunikere i et klart og anerkendende sprog i forhold til både forældresamtaler og teamsamarbejde. Anton er en underviser, som vores medarbejdere føler sig trygge ved at lade sig undervise af. Som en kursist sagde efter endt kursus: »Jeg har fået større sikkerhed ved svære samtaler – mere stof til eftertanke og redskaber til forberedelse af samtaler«.

RUM & LÆRING

I februar fik vi besøg af to søskende – den ene, Charlotte Ringsmose, er læringsforsker ved Århus Universitetet, mens den anden, Susanne Ringsmose Staffeldt, er designer fra Danmarks Designskole. Sammen oplevede ca. 60 deltagere en eksplosion af dynamik og energi i instruktørernes undervisningsstil samt en bred vifte af inspiration til, hvordan institutionens fysiske miljøes indretning har betydning for vores børn, og hvad der kan og skal til for at rummene giver gode læringsoplevelser.

DE MANGE INTELLIGENSER

26 pædagogmedhjælpere har tilegnet sig viden omkring, hvordan vores børn lærer. Vores børn lærer nemlig ikke kun på én bestemt måde, men på rigtig mange måder. Disse forskellige læremåder kaldes inden for pædagogisk forskning også »de mange intelligenser«. Proceskonsulent Mette Lykkedegn formidlede på en meget engageret og let måde, hvordan hvert barn er »klogt«. Det kommer netop an på, hvordan omgivelserne påvirker barnets intelligenser, og derfor på hvordan vi voksne skaber et udviklende læringsrum for alle børn. Kursisterne fik også mulighed for at lave hver deres »intelligensstil-test«.

SMÅ GLADE BEN

Når en lille etårig lærer at gå, ser vi typisk, hvordan den lille sætter et ben foran det andet med armene godt ud til siderne for at hjælpe med at balancere den lille krop, så den lille bitte fodrejse kan fortsætte lidt endnu. Bevægelsesglæden lyser ud af det lille barns øjne, for når først man mestrer sin krop, er man godt på vej til at blive konge i sit eget lille rige. Underviser og motorikkonsulent Nanett Borre gik sammen med godt 30 kursister på opdagelse i, hvad der rent faktisk sker bag ved ”fodrejsen”, bag ved det lille barns koncentrerede blik og buttede kinder, mens det lærer sig at gå. Hun kom rundt om læringsaspekter og udviklingspotentialer, om synsindtryk og hjernen, der arbejder på højtryk, om fremtidige rulleskøjteløbere og sjippetov-hoppere. Kursisterne oplevede en bevægelsesdag fyldt med teori, praksis, debat og gruppeøvelser.

SKOLEOMRÅDET

SKOLERNES ELEVTAL

Ved det nye skoleårs begyndelse – opgjort pr. 1. september 2015 – var 5.717 elever indskrevet i de 45 danske skoler i Sydslesvig mod 5.715 elever ved sidste skoleårs begyndelse.

Indskolingstal

Ved begyndelsen af skoleåret 2015-2016 blev 539 børn indskolet i de danske skoler i Sydslesvig. Efterfølgende tabel viser tilgangen af nye elever på 1. klassetrin i de seneste 10 år:

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
526	566	559	502	596	594	534	586	533	539

Det samlede elevtal

Det samlede elevtal i skolerne har i perioden 2006-2015 udviklet sig på følgende måde (opgjort pr. 1. september):

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
5.714	5.636	5.670	5.566	5.636	5.668	5.675	5.738	5.715	5.717

Elevtallet pr. 1. september 2015 er næsten det samme som pr. 1. september 2014.

Det gennemsnitlige elevtal for 2014 blev opgjort til 5.673. For kalenderåret 2015 siger vores prognose, at det gennemsnitlige elevtal vil ligge omkring 5.675, mens prognosen for kalenderåret 2016 siger, at det gennemsnitlige elevtal vil være ca. 5.686.

Antallet af nye elever i 1. klasse er i begyndelse af skoleåret 2015-2016 lidt højere end i 2014. Som det ser ud lige nu, vil det gennemsnitlige elevtal stige lidt. Alt i alt vurderes, at elevtallet er stabilt.

Elevernes fordeling på forskellige klassetrin (pr. 1. september 2014)

1. klassetrin	562
2. klassetrin	609
3. klassetrin	501
4. klassetrin	521
5. klassetrin	537
6. klassetrin	473
7. årgang	503
8. årgang	497
9. årgang	494
10. årgang	345
11. årgang	249
12. årgang	234
13. årgang	190
I alt	5.715

SKOLERNES STØRRELSE

Skoler og antal klasser i skoleåret 2014-2015

Skoler med 1 klasse

Vanderup Danske Skole, Ladelund-Tinningsted Danske Skole, Vykh Danske Skole og Vestermølle Danske Skole.

Skoler med 2 klasser

Hatlund-Langballe Danske Skole, Jaruplund Danske Skole, Kobbermølle Danske Skole, Medelby Danske Skole, Satrup Danske Skole, Sørup Danske Skole, Vidingherreds Danske Skole, Risum Skole/Risem Schölj og Risby Danske Skole.

Skoler med 3 klasser

Hanved Danske Skole, Husby Danske Skole, Kaj Munk-Skolen i Kappel, Skovlund-Valsbøl Danske Skole, Store Vi Danske Skole, Bøl-Strukstrup Danske Skole, Treja Danske Skole, Bavnehøj-Skolen i Humtrup og Nibøl Danske Skole.

Skoler med 4 klasser

Trene-Skolen i Tarp, Vesterland-Kejtum Danske Skole, Askfelt Danske Skole og Ladelund Ungdomsskole.

Skoler med 5 klasser

Uffe-Skolen i Tønning og Jernved Danske Skole.

Skoler med 6 klasser

Oksevejens Skole i Flensborg, Harreslev Danske Skole, Lyksborg Danske Skole og Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad.

Skoler med 8 klasser

Duborg-Skolen i Flensborg (eksklusive 11.-13. årgang) og Bredsted Danske Skole.

Skole med 9 klasser

Gottorp-Skolen i Slesvig.

Skole med 10 klasser

Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig.

Skoler med flere end 10 klasser

Ejderskolen i Rendsborg	11 klasser
A. P. Møller Skolen i Slesvig (eksklusive 11.-13. årgang)	12 klasser
Sønder Brarup Danske Skole	12 klasser
Jens Jessen-Skolen i Flensborg	13 klasser
Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg	14 klasser
Jørgensby-Skolen i Flensborg	16 klasser
Husum Danske Skole	16 klasser
Læk Danske Skole	16 klasser
Jes Kruse-Skolen i Egenførde	18 klasser
Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg	19 klasser

INDSATSOMRÅDER

På skoleområdet er indsatsstrategien »Styrk læringsmiljøerne og løft fagligheden i daginstitutioner og skoler« i skoleåret 2014-2015 for alvor blevet synlig på institutionerne og i Skoleforeningens virke. For at målfæste indsatsstrategien har Skolekontoret igangsat initiativer, der specifikt og bredt holder fokus på børne- og læringsmiljøet. Indsatsområderne »undervisningsdifferentiering«, »ny fælles evaluering«, »læseindsatsen på skolerne« og fælles pædagogiske dage med emnerne »klasseledelse og teamsamarbejde« er med til at udvikle den pædagogiske praksis på skolerne.

NY FÆLLES EVALUERING

Som led i Skoleforeningens fokus på synlig læring har skolerne i skoleåret 2014-2015 ved siden af de obligatoriske centralt stillede prøver haft mulighed for at vælge en ny fælles evaluering til læsning og stavning for fagene dansk og tysk. En del skoler har taget imod tilbuddet. Formålet er at finde egnede prøver til læsning og stavning, som kan være brugbare evalueringsredskaber for den enkelte elev og lærer. Derved styrkes evalueringskulturen på skolerne, og Skoleforeningen får en større viden om de samlede læse- og stavefærdigheder på 2.-10. klassetrin. Ordningen udvides i efteråret 2015 til også at gælde for faget matematik. De centralt stillede prøver, som indtil videre er de obligatoriske tests, evaluerer udelukkende læsningen i dansk for eleverne på 2.-5. klassetrin og for faget tysk på 4. klassetrin. Til stavning er der udelukkende tests på 4. klassetrin for såvel dansk og tysk. Grundtanken i den nye fælles evaluering er at udvide evalueringen af elevernes standpunkter på flere klassetrin. Det giver mulighed for, at evalueringen fremadrettet bliver et centralt værktøj i den enkelte elevs læringsproces. Evalueringen, der foretages i starten af skoleåret, supplerer således lærerens og klasseteamets viden om eleven og støtter den målrettede planlægning af undervisningen. Praktisk set kan den nye fælles evaluering gennemføres på kort tid på klassen som en naturlig del af undervisningen. I løbet af skoleåret 2015-2016 vil en ny fælles evaluering erstatte de centralt stillede prøver.

UDVALGET SPROG OG LÆSNING

Skoleforeningens indsatsområde »Sprog og Læsning« samt det koncept, som udvalget i det foregående år har udarbejdet for at styrke børnenes sprog- og læseudvikling, skulle i 2014 omsættes til praksis. I udvalget fulgte vi med spænding omsætningen af blandt andet Læsesklub, udvikling af handleplaner for sprog og læsning på skolerne samt anvendelse af sprogstrategier rundt omkring på daginstitutioner og skoler. De mange læseinitiativer rundt omkring i Sydslesvig vidner om, at der aktivt arbejdes på at styrke vores børns sprog- og læsekompetence.

Læseindsatsen på skoleområdet

En del af konceptet på skoleområdet er, at alle skoler har en læsekoordinator, som i samarbejde med ledelsen er en nøgle- og resursepersone i læseindsatsen. For at hjælpe denne nye ordning på vej og styrke læsekoordinatorernes videndeling og samarbejde på tværs af skolerne, har vi afholdt en række netværksmøder for alle vigtige aktører i læseindsatsen.

Læsehandleplanen

En af de første opgaver for skolerne var at igangsætte arbejdet med at udarbejde skolernes egen handleplan for læsning. Læsehandleplanen skal blandt andet beskrive, hvordan skolen målrettet arbejder med læseevaluering i alle fag. Dette skal styrke vores viden omkring, hvordan vi kan støtte den enkelte elev i sin læseudvikling og sætte målet ind, hvis udviklingen ikke går som forventet. Som optakt til dette arbejde blev der i efteråret afholdt to temadage – en for læsekoordinatorerne og en for

læsekoordinatorer og skoleledere på Jaruplund Højskole, hvor læseevalueringsværktøjer i de forskellige fag blev præsenteret, og hvor der var mulighed for videndeling skolerne imellem omkring handleplansarbejdet. I foråret var der yderligere to workshops for skolelederne, hvor handleplansarbejdet blev taget op, så handleplanerne er klar til at blive taget i brug i skoleåret 2015-2016. I løbet af skoleåret skal læsehandleplanerne evalueres.

Læsesklub

I løbet af efteråret uddannede vi 45 af læsekoordinatorerne til læsesklublærere med læsekonsulent Karen Kappel fra Haderslev Kommune som underviser. Læsesklubmetoden er en særlig læseindlæringsmetode, som tilbydes de elever i indskolingen, der ikke er kommet så godt i gang med deres læseudvikling. Disse elever tilbydes en-til-en-undervisning efter et fast program med en læsesklublærer i cirka 25 minutter dagligt i op til 12 uger. Herefter er målet, at eleven har fået styrket sin selvtillid og er kommet så godt i gang med sin læseudvikling, at læsningen ikke byder på nederlag. Metoden skal ses som en slags forebyggende specialpædagogisk indsats, hvor vi får fanget eleverne så tidligt som muligt og sætter målrettet ind, så vi bibeholder deres læsemotivation og får medvind i deres læseudvikling.

I februar gik læsesklublærerne så i gang med at afprøve metoden på det første hold læseskubelever. Tilbage meldingerne fra kursisterne var over al forventning. Der var historier fra yderst positive forældre, der oplevede, at Læsesklub havde hjulpet deres børn til at blive skoleglade igen, og historier om børn, der efter læseskubbet frivilligt ville læse højt derhjemme og i klassen. P.t. er vi i gang med at udarbejde evalueringer, så vi kan se, hvor meget indsatsen konkret har flyttet på læsefærdigheden, men allerede nu kan vi helt klart sige, at metoden alt andet lige har betydet utrolig meget for læseskubelevernes selvværd, hvilket er »alle pengene værd«. Vigtigt er også, at vi følger op i de næste år for at se, hvordan det så er gået vores læseskubelever i deres videre læseudvikling.

Samarbejdet med forældrene – sprogfolderne

Forældrene er en uvurderlig samarbejdspartner og medspiller i læseindsatsen, og på de første forældremøder efter sommerferien kunne de nye sprogfoldere præsenteres. Med folderne har det været vigtigt for os at give forældrene konkrete tips til, hvordan man kan støtte sit barn i sprog- og læseudviklingen og at understrege, at sprog og læsning – og også skrivning – hænger nøje sammen og er delområder, der understøtter hinanden. Budskabet er også at gøre vores forældre opmærksomme på, at ordforråd er en af de væsentligste faktorer i tosprogedes sprog- og læseforståelse. Flere samarbejdsråd benyttede sig yderligere af muligheden for at få et oplæg fra et medlem af Udvalget for Sprog og Læsning om, hvordan forældrene kan støtte deres børn i læseudviklingen. Udvalget holdt derudover et oplæg om indsatsområdet ved det store fællesrådsmøde i oktober.

En vigtig og presserende opgave, som udvalget har arbejdet med i løbet af året, har været udarbejdelsen af nye mål for sprog og læsning for området 0-3 år og 7.-10. klasse samt en revidering af de eksisterende mål for børnehaven til og med 6. klassetrin. Efter jul kunne vi byde velkommen til et nyt medlem i udvalget, daginstitutionsleder og sprogvejleder Helle Witt- Nommensen, som straks blev kastet ud i arbejdet omkring færdiggørelse af de nye sprogsmål for 0-3 års-området. Målene for det samlede daginstitutionsområde blev færdiggjort i forsommeren 2015 og træder i kraft efter sommerferien 2015. De nye mål for skoleområdet er i skrivende stund stadig i høringsfasen, men forventes at træde i kraft i 2016. Det, at vi nu har et værktøj, som kan give os pejlemærker i barnets sproglige udvikling hele vejen fra 0 år og op til 10. klasse, giver helt nye perspektiver på den sprog- og læsepædagogiske indsats, som på sigt også skal udvides med gymnasieområdet. Målene er dermed vigtige redskaber i både daginstitutionens arbejde med den sproglige handleplan og i skolernes evaluering af barnets læse- og sprogfærdigheder.

KURSUSÅRET

Efter- og videreuddannelsen af vores pædagogiske personale sker flerstrengt. Flere skoler vælger at gennemføre de pædagogiske dage enten på egen skole eller i fællesskoleområdet, hvor der er inviteret eksterne undervisere. Derudover udbydes pædagogiske dage centralt, ofte i CfU's regi, hvor der er åbent for deltagelse, mens de målrettede kurser kan søges. Vi oplever, at konsulentgruppen i stigende grad bliver opsøgt og inviteret af fagteams til faglig sparring på skoler eller i fællesskoleområder. Det er en ny tendens i efter- og videreuddannelsen. Vi oplever således, at der er en stigende efterspørgsel på vores fagkonsulenter som læringskonsulenter.

I skoleåret 2014-2015 har kursusåret fortsat haft fokus på fag-fagligheden, specialundervisningen, læsning, evaluering og undervisningen i skolestarten for blot at nævne nogle af den brede palet af tilbud.

Læsesklub- og skolebibliotekaruddannelsen var to store kursusenheder, der blev gennemført, og som har uddannet en stor gruppe resursepersoner, som nu støtter op om læseinitiativerne på skolerne.

På skolelederkonferencen i februar arbejdede skolelederne med emnet »ledelse af pædagogisk praksis«. Her bidrog konsulenterne Søs Rask Andresen og Nanna Paarup fra København på en eksemplarisk og praksisnær måde med et inspirerende oplæg. Oplægget var optakten til centrale pædagogiske dage for samtlige lærere i 2015 på Jaruplund Højskole med emnerne klasseledelse og teamsamarbejde. Målet med dagene for Skoleforeningens 450 undervisere var at få inspiration, viden og helt konkrete værktøjer til den daglige praksis som lærer og leder. Klasseledelse hjælper til at sætte rammerne, organisere undervisningen og skabe muligheder for et optimalt læringsmiljø, hvor eleverne får mere reel arbejdstid med øget trivsel og mere læring til følge. For de to konsulenter handler god klasseledelse om at skabe et positivt og udviklende læringsmiljø, hvor eleverne har de bedste betingelser for at lære og udvikles som mennesker. Det fordrer en fagligt dygtig lærer, der kan lede, motivere, engagere og skabe gode relationer til eleverne og eleverne imellem.

FRIVILLIG MUSIK

Skoleforeningens frivillige musikundervisning styrker og danner basis for musikalsk udfoldelse ved skolens faste arrangementer samt i dagligdagen generelt.

Således er der et hav af optrædener til julefester, forårs- og sommerkoncerter, morgensange og i mange andre sammenhænge.

Endvidere foregår nogle af de aktiviteter, man arbejder frem mod i den frivillige musikundervisning, også på tværs af skolerne:

Korstævne

Korstævnet blev i år afholdt på Husum Danske Skole og på Cornelius Hansen-Skolen i marts måned med i alt godt 400 sangglade elever fra 17 sydslesvigske skolekor, primært børn i alderen 10-12 år. Instruktør ved stævnerne var Sisse Skovbakke (Lemvig). Der blev sunget sange fra »Kamelen kom til sidst«, en sangsuite, som instruktøren har komponeret over Jesper Wung-Sungs børnebog med samme titel.

SKURK

Skoleforeningens Underholdningsorkester (Skurk) har i sin femte sæson haft et travlt år bag sig, blandt andet ved at spille til fejringen af København-Bonn-erklæringerne i Berlin, hvor orkesteret høstede stor ros. Sæsonen blev afsluttet med en udsolgt koncert på A. P. Møller Skolen i juni.

Årets Spil Dansk Kommune 2014

Sydslesvig har på lige fod med 25 andre kommuner status som »Spil Dansk Kommune«.

Spil Dansk Dagen er musiklivets årlige festdag og afholdes hvert år på den sidste torsdag i oktober. Der er på Spil Dansk Dagen ca. 1000 musikarrangementer fordelt over hele Danmark/Sydslesvig og andre steder.

I 2014 er Sydslesvig blevet kåret som »Årets Spil Dansk Kommune«, og som begrundelse herfor udtaler Ricco Victor, direktør for Spil Dansk:

»Der har i flere år været imponerende opbakning til Spil Dansk fra det sydslesvigske, og udnævnelsen som Spil Dansk Kommune 2014 tildeles både for Sydslesvigs ildhu i år og for det gode samarbejde igennem årene.«

Skoleforeningen takker SSF og SdU for et godt samarbejde omkring Spil Dansk Dagen.

Fordelingen af den frivillige musikundervisning i antal ugentlige undervisningstimer har i skoleåret 2014-2015 fordelt sig således:

	Kor	Sang, spil og bevægelse	Fløjte	Sammen- spil	Guitar	Orkester	Andet
Deltagere	556	398	337	256	171	128	173
Undervis- ningstimer	35	29	38	23,5	15,5	28	17

DANSK SKOLEIDRÆT I SYDSLESVIG

Dansk Skoleidræt er en landsdækkende idrætsorganisation, der har en Sydslesvig-afdeling, Dansk Skoleidræt i Sydslesvig (DSIS). Organisationens overordnede mål er at fremme sundhed, læring og trivsel gennem idræt, leg og bevægelse for alle elever i skolen. Dette sker i tæt samarbejde med skolerne ved at tilbyde aktiviteter i skolens forskellige arenaer – det vil sige i undervisningen og i frikvartererne. DSIS gør det ud fra en grundlæggende tro på, at det er de gode oplevelser med fysisk aktivitet, der grundlægger de gode vaner. Og at det er det, der gør, at eleverne bliver i stand til at træffe sunde valg i livet – både i skolen og i fritiden, både i dag og i fremtiden.

I skoleåret 2014-2015 er der ved siden af de øvrige idrætsaktiviteter og lokale stævner på skolerne og i kredsene centralt blevet gennemført to store stævner under DSIS' ledelse og planlægning: Finalestævnet i atletik med 106 deltagere og høvdingeboldturneringen med 12 hold fra de seks forskellige kredse under DSIS. Årets vinderhold blev Jørgensby-Skolen, der deltog i en landsdækkende finale i København. Her placerede eleverne sig på en flot 11. plads godt i toppen af dansk skoleidræt.

SKOLEFRITIDSTILBUD

Med skoleåret 2014-2015 har Skoleforeningen fået klarlagt grundstrukturen på skolefritidsområdet. Skolefritidstilbuddet på skolerne er enten organiseret ved en SFO (skolefritidsordning) eller en ved en HFO (heldagsskolefritidsordning). På grundskolerne er der SFO'er, mens der er HFO'er på fællesskolerne og på de skoler, der har udstationerede fællesskoleklasser 7.- 8. klassetrin. Undtagelsen er Harreslev Danske Skole og Hiort Lorenzen-Skolen, som begge er grundskoler, men som har HFO'er. Forskellen mellem en SFO og en HFO ligger i fleksibiliteten i tilmeldingen og i udbuddet af aktiviteter, men det pædagogiske indhold i arbejdet er ens for begge tilbud. Begge ordninger er med til at udvikle børne- og læringsmiljøerne på skolerne. Den nye grundstruktur har ført til, at parallelordninger ikke længere er mulige, og det har i statistikken ført til færre SFO'er. Men tydeligheden i tilbuddene har samlet set gjort, at elevtallet i Skoleforeningens fritidstilbud er steget.

I alt er der 28 SFO'er og 12 HFO'er.

I årene 2005-2015 har antallet af skolefritidsordninger og antallet af elever, der gør brug af ordningerne, været følgende (opgjort pr. 1. september).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
SFO'er	20	23	27	27	27	27	29	30	31	26
Elever	406	520	602	665	704	690	732	781	780	717

SKOLER MED SKOLEFRITIDSORDNINGER (SFO)

Flensborg by

Oksevejens Skole.

Slesvig-Flensborg amt

Bøl-Strukstrup Danske Skole, Gottorp-Skolen i Slesvig, Hanved Danske Skole, Hatlund-Langballe Danske Skole, Husby Danske Skole, Jaruplund Danske Skole, Lyksborg Danske Skole, Medelby Danske Skole, Satrup Danske Skole, Skovlund-Valsbøl Danske Skole, Store Vi Danske Skole, , Sørup Danske Skole, Treja Danske Skole, Trene-Skolen i Tarp og Vanderup Danske Skole.

Nordfrisland amt

Bavnehøj-Skolen i Humtrup, Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad, Nibøl Danske Skole, Risum Skole/Risem Schölj, Uffe-Skolen i Tønning, Vidingherreds Danske Skole i Nykirke og Vyck Danske Skole.

Rendsborg-Egernførde amt

Askfelt Danske Skole, Jernved Danske Skole i Dänischenhagen og Risby Danske Skole.

SKOLER MED HELDAGSSKOLEFRITIDSORDNINGER (HFO)

Flensborg by

Cornelius Hansen-Skolen, Jens Jessen-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen.

Slesvig-Flensborg amt

A. P. Møller Skolen i Slesvig, Harreslev Danske Skole, Sønder Brarup Danske Skole og Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig.

Nordfrisland amt

Bredsted Danske Skole, Husum Danske Skole og Læk Danske Skole.

Rendsborg-Egernførde amt

Jes Kruse-Skolen i Egernførde og Ejderskolen i Rendsborg.

Under planlægning med start ca. oktober 2015

Vesterland-Kejtum Danske Skole og Duborg-Skolen i Flensborg.

SKOLEFORENINGENS FÆLLESELEVRÅD

Elevrådene fra de sydslesvigske fællesskoler og grundskoler med elever op til 8. klasse danner tilsammen et fælleselevråd, som skal varetage elevernes og elevrådenes interesser over for Skoleforeningen og andre organisationer. Fælleselevrådet har afholdt fire møder, hvor de har diskuteret og også taget stilling til pædagogiske emner i Skoleforeningen. Således har både indsatsen for læsning, heldagsskolen og undervisningsdifferentiering været behandlet i fælleselevrådet, som er kommet med konkrete og meget differentierede udmeldinger. For eksempel kan man i fælleselevrådet se det gode i, at alle elever undervises sammen, fordi det styrker klassen som helhed. Eleverne er dog meget bevidste om, at undervisningsdifferentieringen er en stor udfordring for både elever og lærere. Som noget helt særligt har fælleselevrådet opfordret alle skoler til at deltage i Grænseforeningens happening: Tegn Danmarks fremtid. Det blev til helt fantastiske oplevelser på skolerne og ikke mindst tanker og drømme om Danmark på de danske skolegårde i Sydslesvig.

GYMNASIEOMRÅDET

STATISTISKE OPLYSNINGER

Ved skoleårets start 2015-2016 var der i alt 687 elever mod 673 sidste år i den gymnasiale overbygning. Den lille fremgang på 14 elever i forhold til skoleåret 2014-15 er udtryk for, at tilgangen til 11. årgang, som stadig er lidt dalende, overstiger antallet af dimittender og frafaldsprocenten. Alt i alt er der tale om fortsat stabilitet.

Elevtal pr. 1. september 2015:

	11. årgang	12. årgang	13. årgang	
Duborg-Skolen	128	124	118	
A. P. Møller Skolen	114	101	102	
I alt	242	225	220	687

I år kunne vi dimittere i alt 175 studenter; 87 fra Duborg-Skolen og 88 fra A. P. Møller Skolen. Mens sidste års dimissioner blev afholdt under indtrykket af den såkaldte »karaktersag«, hvor Uddannelses- og Forskningsministeriet havde indført en ny omregning af vore eksaminers karakterer uden at tage højde for Skoleforeningens betænkeligheder, kunne dette års studenter og talere med glæde og tilfredshed konstatere, at parterne havde fundet en løsning, der tilgodeser såvel Forskningsministeriets som Skoleforeningens interesser. Af den indgåede aftale fremgår det, at Skoleforeningens gymnasier på baggrund af dokumenterede forskelligheder til de offentlige tyske skoler udgør en selvstændig statistisk population, og som sådan har en egen omregning. Løsningen gælder fra optaget i sommeren 2015 med tilbagevirkende kraft for studenterårgangen 2014.

KØBENHAVN-BONN-ERKLÆRINGERNE

I anledning af 60-året for København-Bonn-erklæringerne, som muliggjorde, at de danske sydslesvigske elever kunne opnå en anerkendt studentereksamen først på Duborg-Skolen og siden A. P. Møller Skolen, lykkedes det at få den slesvig-holstenske ministerpræsident Torsten Albig til at holde festtalen i forbindelse med dimissionsfesten for årets studenterårgang på A. P. Møller Skolen den 2. juli 2015. Han betegnede blandt andet A. P. Møller Skolen som et læringstempel med en betydning, som rækker langt ud over Slesvig-Holsten.

Den 21.-22. april gennemførte A. P. Møller Skolen sammen med samarbejdspartneren erhvervsgymnasiet ved Business College Sønderborg ungdommens markering af 60-året for København-Bonn-erklæringerne med et todagesseminar med deltagelse af 250 unge – deriblandt hele A. P. Møller Skolens 12. årgang. Projektet blev finansieret af Sydslesvigudvalget, der i sin bevillingsskrivelse var meget positiv over for dette projekt, som på enestående vis fastholder og formidler viden om mindretalserklæringerne.

I jubilæumsåret var erklæringerne også sat på dagsordenen i forbindelse med den traditionelle 13. årgangstur til København, hvor hele 13. årgang drøftede erklæringerne i forbindelse med en konference på Christiansborg. Fem 13. årgangselever blev siden bedt om hver at give deres vurdering af erklæringernes betydning for dem som mindretalsunge i forbindelse med optagelserne til en film, som blev produceret af den slesvig-holstenske regering.

GYMNASIEKORPROJEKTET

I marts måned medvirkede mange elever fra såvel Duborg-Skolen som A. P. Skolen igen i det store sønderjyske gymnasiekorprojekt sammen med Sønderjyllands Symfoniorkester. Her sang over 200 gymnasieelever på mesterlig vis. Afslutningskoncerten blev i år den 12. marts henlagt til A. P. Møller Skolen.

UNDERVISNINGSMINISTERIETS GYMNASIEAFDELING I KIEL PÅ BESØG

I februar 2015 havde Duborg-Skolen og A. P. Møller Skolen besøg af afdelingsleder dr. Gabriele Romig og dr. Annette de la Motte fra »Ministerium für Schule und Berufsbildung« i Kiel. De talte i løbet af en hel dag med skolernes ledelse og repræsentanter fra samarbejdsråd, elevråd, driftsråd, ansatte og Skoleforeningens direktion.

Der blev berørt emner som Skoleforeningens rolle som »Schulträger«, tilbagemeldinger fra afholdte eksaminer og statistikker herfra, de vanskelige betingelser for eleverne i matematikundervisningen, karaktersagen i Danmark, en eventuel anerkendelse af eksamen fra de danske efterskoler, inklusion, anvendelse af IT ved eksamen og meget andet.

Det var et uhyre positivt møde, hvor der blev lyttet og spurgt meget interesseret, og der blev udvist stor velvilje til at få løst de rejste problemstillinger.

KURSER OG PÆDAGOGISKE ARRANGEMENTER

Skoleforeningens kurser og pædagogiske arrangementer for pædagogmedhjælpere, pædagoger, lærere og magistre i skoleåret 2014-2015.

Kursusnavn	Lektioner	Deltagere
Lydkursus 1.0 og festlige folkedanse	8	16
Ropeskipping, slåslege og skolegolf	8	20
Undervisning i engelsk – 4.-6. klassetrin med hensyntagen til læseplanen	40	19
Natur/teknik og andre undervisere inden for naturfagsområdet	20	20
Evalueringsredskaber i indskolingsfasen	20	9
Undervisning og læringsmiljø – børn med generelle indlæringsvanskeligheder	42	44
Læsesklub – uddannelse af ressourcepersoner til læsning	40	44
Sæt matematikken i bevægelse (dagsinstitutioner og skoler)	3	34
Bassinprøven	2	43
Diplomuddannelse i ledelse	80,8	16
Grunduddannelse til skolebibliotekar	24	22
Pædagogiske Dage	10	145
Opdagende skrivning	5	25
Introduktionskursus for nyansatte pædagoger og lærere, modul 1	9,5	42
Introduktionskursus for nyansatte pædagogmedhjælpere, modul 1	14	21
Introduktionskursus for nyansatte pædagogmedhjælpere, modul 2	24	22
Vi er alle sproglærere (introduktionskursus, modul 2)	16	37
Sund kost i daginstitutioner	5	15
Inklusion i daginstitutioner	9	42
Rum og læring	3	47
Den vanskelige samtale	12	32
De mange intelligenser	18	24
Børnemiljø i pædagogiske læreplaner	6	28
Videregående sprogkursus	42	26
Kreative aktiviteter for vuggestuebørn	4,5	20
Små glade ben	7,5	29
Dans med børn – Zumbini	2	32
Basiskursus i førstehjælp (8 kurser á 7 timer)	7	64
Vedligeholdelseskursus i førstehjælp (8 kurser á 4 timer)	4	73

Pædagogiske eftermiddage

Bytte Viden-Café	3	200
Videregående sprogkursus	2,5	25
Dine spørgsmål rundt om madlavning	2	36
Kom godt i gang med cykelprøven	2	18
UgeskemaRevolutionen (8 gange i marts-september 2014)	4	371

IT I SKOLEFORENINGEN

IT-Kontoret har på nuværende tidspunkt 10 medarbejdere, der er ansvarlige for driften af Skoleforeningens IT-infrastruktur samt forvaltningens og daginstitutionernes IT-systemer. Desuden støtter IT-Kontoret skolerne i driften af deres pædagogiske IT-systemer. Kontoret giver endvidere brugersupport og vejledning ved tekniske problemer og hjælper til, når der skal findes IT-redskaber til løsning af nye opgaver.

INFRASTRUKTUREN

Skoleforeningens interne og eksterne netværk videreudvikles løbende. Der er etableret et samarbejde med de andre sydslesvigske organisationers netværk, så det nu er muligt at udnytte hinandens resurser og kompetencer, hvad angår drift og service. Mindretallets telefonanlæg er blevet installeret i både Skoleforeningens og Flensborg Avis' serverrum, så driften i tilfælde af servicearbejde eller nedbrud det ene sted kan overtages af anlægget det andet sted.

På det pædagogiske område skal der investeres i en forbedring af institutionernes internetforbindelser til undervisningsbrug. IT-Kontoret er i kontakt med forskellige professionelle udbydere, der skal udarbejde løsningskoncepter som erstatning for de gratis T@SHOOL-forbindelser, der ikke lever op til de IT-krav, der stilles i undervisningen i dag.

Generelt skal der være fokus på, at infrastrukturen til institutionerne lever op til de krav, det daglige arbejde stiller, samtidig med at løsningerne holder sig inden for de økonomiske rammer.

På daginstitutionsområdet er antallet af mobile enheder blevet forøget for at leve op til myndighedskravene om dokumentation af arbejdet med børnene. Desuden er der blevet etableret WLAN på samtlige daginstitutioner.

SERVICE

Hvis der er brug for hjælp med IT-udstyr eller programmer, er der forskellige muligheder for at kontakte IT-Kontoret. Således kan man vælge mellem webbaseret support (SOS) og telefon-support (555). SOS bliver også brugt internt på kontoret for at dokumentere serviceanmodninger og for at kunne sende opgaven til en kollega. Desuden vokser videndatabasen, som dagligt bruges som hjælp til selvhjælp af både IT-Kontoret selv og vores brugere. Vi udvikler ligeledes forskellige vejledninger til videndatabasen, så brugerne også selv kan finde hjælp.

Endvidere er der blevet etableret serviceaftaler mellem institutionerne og IT-Kontoret. Aftalerne skal sikre resursebehovet til IT-driften og skabe klarhed om ansvarsfordelingen for vedligeholdelse af IT-udstyret.

PERSPEKTIV

I samarbejde med Skoleforeningens andre afdelinger skal der udvikles IT-støttede arbejdsprocesser og dokumenthåndtering.

Der arbejdes videre på at sikre en ukompliceret, men kontrolleret adgang til nettet, så medarbejdere, elever og gæster har mulighed for at anvende tidssvarende arbejdsredskaber inden for datalovgivningens rammer på uddannelsesområdet.

TEKNISK AFDELING

Teknisk Afdeling planlægger, koordinerer og udfører anlægs-, moderniserings- og istandsættelsesopgaver på Skoleforeningens bygninger.

Desuden koordinerer Teknisk Afdeling kørselsområdet og varetager arbejdsgiverfunktionen i forhold til det tekniske personale. Større arbejdsområder er ligeledes Skoleforeningens energiforsyning, forsikringer, eftersyn, rengøring og anskaffelse af inventar.

Bygningsmassen, der skal vedligeholdes, omfatter alle institutioner og øvrige bygninger.

STØRRE ANLÆGSOPGAVER

For at kunne omsætte skoleloven og omstrukturere hoved-, real- og gymnasieskoler til fællesskoler, har det været nødvendigt at etablere nye lokaler ved alle skoler med overbygning. Denne omstrukturering har været en stor udfordring for Teknisk Afdeling, der igennem flere år har brugt mange mandskabstimer på at udvikle og lede de mange store anlægsopgaver i forbindelse med udbygning til fællesskoler og heldagsskoler i Sydslesvig. I denne omstrukturering af alle vores skoler står vi foran den sidste del med at bygge Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg om. Herefter vil der følge en omstrukturering, modernisering og sanering af de resterende skoler.

Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg

Den sidste del af ombygningen er en sidefløj, hvor licitationsmaterialet er forberedt.

Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg

Byggefasen fortsætter, og byggeafsnit 2 er startet i 2015.

Duborg-Skolen i Flensborg

Planlægningen af de enkelte områder og byggeafsnit er i gang og fortsætter.

Christian Paulsen-Skolen i Flensborg

Den sidste afdeling er flyttet ind, og lokalerne er taget i brug.

Helhedskonceptet Sild

Byggeansøgningen og forberedelse til licitationsmaterialet er i gang til dobbelthusene.

Humptrup Børnehave

Licitationen er i gang – børnehaven får en lille tilbygning, og indgangssituationen bliver dermed forbedret.

ETABLERING AF VUGGESTUER

Borreby Børnehave i Egernførde

Vuggestuen er etableret og er i drift siden februar 2015.

Hanved Børnehave

Vuggestuen er færdig og taget i drift.

Humptrup Børnehave

Der bliver etableret faciliteter til en aldersintegreret gruppe, som tages i brug efter sommerferien 2015.

Jaruplund Børnehave

Vuggestuen er blevet taget i brug i foråret 2015.

Kappel Børnehave

På grund af en ombygning i skolen kunne der etableres yderligere vuggestuepladser i børnehaven, som er blevet taget i brug.

Slesvig, Behrender Redder

Vuggestuen er blevet taget i brug som Karlsson Børnehave i februar 2015.

Slesvig, Erikstraße

Vuggestuen er blevet etableret i Frederiksberg Daginstitution, som er taget i brug i februar 2015.

Bredsted Børnehave

Der er blevet etableret faciliteter til en aldersintegreret gruppe.

Aventoft Børnehave

Der bliver etableret faciliteter til en aldersintegreret gruppe, som forventes færdige i slutningen af 2015.

Tønning Børnehave

Der bliver etableret faciliteter til en aldersintegreret gruppe, som forventes færdige i slutningen af 2015.

Der er gang i flere undersøgelser omkring etablering af vuggestuer i Husum Børnehave, Harreslev Kommune, Skovlund Børnehave, Bredsted Børnehave, Nibøl Børnehave, Hostrup Børnehave, Sørup Børnehave og Ringvejens Vuggestue i Flensborg.

I henhold til disse undersøgelser har vi udarbejdet ansøgninger om tilskud til Skovlund Børnehave, Ringvejens Vuggestue, Husum Børnehave og Harreslev Vuggestue.

MYNDIGHEDSKRAV – BRANDSIKRING OG TEKNISKE INSTALLATIONER

Teknisk Afdeling er i gang med at forbedre de sikkerhedsmæssige forhold på følgende institutioner:

Kobbermølle Danske Skole, Oksevejens Skole i Flensborg, Treja Danske Skole, Vesterland-Kejtum Danske Skole, Store Vi Danske Skole, Ladelund Ungdomsskole og Gottorp-Skolen i Slesvig.

MILJØ OG ENERGI

Teknisk Afdeling prøver løbende at forbedre de energimæssige forhold. Alle moderniseringer forholder sig således til den nyeste version af ENEC (Energieeinsparverordnung). Vi arbejder videre på muligheder for at etablere KWK-anlæg (Kraft-Wärme-Kopplung) og udvide vores biogastilslutninger, ligesom vi arbejder på at nedsætte vores CO₂-forbrug og ressourceforbrug i det hele taget. LED-belysning er ligeledes en del af regnestykket for Teknisk Afdeling.

SALG AF BYGNINGER

Følgende bygninger står indtil videre til salg:

- Børnehavelederboligen i List
- Børnehaven i List
- Tre grunde på sportspladsen Rickerter Straße

UDSATTE ANLÆGSOPGAVER OG NYE ANSØGNINGER

I begyndelsen af kalenderåret 2015 havde **11 børnehaver og 10 skoler** indsendt ansøgninger om anlægsopgaver for 2016.

På børnehaveområdet måtte følgende opgaver udskydes indtil videre:

Fjordvejens Børnehave i Flensborg (etablering af grupperum), Garding Børnehave (udvidelse), Husby Børnehave (udvidelse med vuggestue), Kilseng Børnehave i Flensborg (udvidelse), Lyksborg Børnehave (nybygning af daginstitution), Medelby (nybygning af daginstitution), Nibøl Børnehave (nybygning af daginstitution), Satrup (oprettelse af en daginstitution), Sørup Børnehave (etablering af vuggestue), Tarp Børnehave (nybygning), Ørsted Børnehave (nybygning ved Treja Danske Skole).

Fra sidste år:

Egernførde Børnehave (tilbygning), Frederiksstad Børnehave (ombygning og udvidelse), Harreslevmark Børnehave (udvidelse), Humptrup Børnehave (udvidelse).

På skoleområdet har følgende opgaver måttet udsættes indtil videre:

Harreslev Danske Skole (udvidelse af musiklokale), Jørgensby-Skolen i Flensborg (udvidelse af biblioteket til læringscenter), Jernved Danske Skole (idrætshal), Jes Kruse-Skolen i Egernførde (tilbygning og idrætshal), Ladelund Ungdomsskole (ombygning/udvidelse), Medelby Danske Skole (tilbygning af pædagogisk servicecenter) Nibøl Danske Skole (ombygning/udvidelse), Store Vi Danske Skole (udvidelse), Trene-Skolen i Tarp (nybygning af Trenens Børneunivers), Uffe-Skolen i Tønning (udvidelse).

Fra sidste år:

Hanved Danske Skole (udvidelse af biblioteket), Jernved Danske Skole (boldspilhal), Jørgensby-Skolen i Flensborg (idrætshal), Oksevejens Skole i Flensborg (tilbygning).

SKOLEFORENINGENS ØKONOMI

REGNSKABSTAL FOR FINANSÅRET 2014

Det er fjerde regnskabsår, at Skoleforeningen følger den danske stats regnskabsregler. Årets regnskabstal er således fuldt sammenlignelige med 2013.

Statusopgørelsen pr. 31.12.2014 balancerer med 177.568.863 euro.

Årets resultat udviser et overskud på 35.000 euro, hvilket er yderst tilfredsstillende og helt på niveau med ledelsens forventninger til budgettet. Når resultatet vurderes som tilfredsstillende, skal det tages i betragtning, at Skoleforeningen, som følge af et lavere årselevtal på skoleområdet end det forudsatte i resultataftalen, har fået en negativ tilskudsregulering ultimo 2014. Hertil kommer, at Skoleforeningen fortsat har store igangværende initiativer på blandt andet daginstitutionsområdet, hvilket dels afspejler sig i de aktuelle anlægsinvesteringer og dels i forøgelsen i antallet af Skoleforeningens årsværk¹ og lønomkostninger.

Initiativerne på daginstitutionsområdet afspejler sig tillige i indtægtssiden, hvor indtægter fra dette område alene er forøget betydeligt i 2014 i form af driftstilskud fra kommuner og kredse samt forældrebetaling. Tilslutningen på daginstitutionsområdet vidner med al tydelighed om, at Skoleforeningen afdækker et reelt behov. Investeringen på dette område vil endvidere på sigt være medvirkende til at sikre et stabilt optag i skolerne.

Tilskudssituationen fra Kiel har stabiliseret sig, da Skoleforeningen har opnået en højere grad af planlægningssikkerhed på grund af en indført ligestilling på skole- og kørselsområdet. De danske tilskud baserer sig grundlæggende på en taxameterordning, hvilket betyder, at tilskuddets størrelse er afhængig af løn- og prisudviklingen i Danmark samt den konkrete udvikling af børne- og elevtallene i Sydslesvig. Da børne- og elevtallet er nogenlunde stabilt, og da pris- og lønudviklingen er forholdsvis lav, må man forvente, at de danske bevillinger vil være forholdsvis beskedne i de kommende år.

Det viste sig dog, at det samlede elevtal på skoleområdet i 2014 var mindre end forventet, hvilket medførte, at Skoleforeningen i forhold til den danske bevilling skulle udligne tilskuddet, så det harmonerer med det beløb, Skoleforeningen var berettiget til ifølge taxameterordningen. Hvis antallet af elever er højere end angivet i resultataftalen, modtager Skoleforeningen ikke yderligere tilskud, idet taxametertilskudsordningen operer med et loft over tilskuddets størrelse.

Samme princip gælder på daginstitutionsområdet: Færre børn i daginstitutionerne giver mindre tilskud; flere børn udløser ikke et højere tilskud.

I de senere år har flere elever ønsket at komme på et efterskoleophold i Danmark. Det har betydet en højere udgift, idet Skoleforeningen yder tilskud for hver elev, som ikke er dansk statsborger. På indtægtssiden gælder, at elever, der tager på efterskoleophold i Danmark, både reducerer det danske og det tyske tilskud, da eleverne ikke tæller med i taxameterordningen.

Med de forholdsvis begrænsede midler, der er til rådighed til anlæg og vedligeholdelse, er Skoleforeningen fortsat i gang med at gennemføre grundlæggende saneringer for at tilgodese myndighedskrav i en række daginstitutioner og skoler. Dette er et mangeårigt og omfattende arbejde, da størstedelen af Skoleforeningens bygninger er fra begyndelsen af 1950'erne. Hvert år udarbejdes en prioriteringsliste, som danner basis for en omfattende plan over anlæg og vedligeholdelse af bygninger.

Skoleforeningen modtager i 2015 Sydslesvigudvalgets sidste rate til om- og udbygning af Gustav Johannsen-Skolen. For 2016 er det planlagt og godkendt af Det Sydslesvigske Samråd, at

¹ Et årsværk svarer til én persons fuldtidsarbejde i et år

Skoleforeningen søger Sydslesvigudvalget om anlægsmidler til realisering af »Helhedskonceptet Sild«.

Skoleforeningen har som forberedelse til projektet gennemført de indledende undersøgelser og afklaret alle juridiske spørgsmål med øens byggemyndigheder.

PÆDAGOGISK PSYKOLOGISK RÅDGIVNING

ved ledende skolepsykolog Mads Huse

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) varetager den specialpædagogiske bistand til børn og unge i daginstitutioner og skoler under Dansk Skoleforening for Sydslesvig.

I skoleåret 2014-2015 gik ledende skolepsykolog Hans Jessen på pension i december 2014 efter næsten et årti som leder for PPR. Ny ledende skolepsykolog Mads Huse tiltrådte 1. juni 2015 medbringende solid erfaring som autoriseret psykolog, LP-vejleder samt igangværende specialistuddannelse inden for klinisk børneneuropsykologi. I de seneste fem et halvt år har Mads arbejdet hos Børn & Familie i Sønderborg Kommune, hvor han blandt andet gennem flere år har betjent kommunens specialskoles afdeling for autisme med knapt 100 elever.

Herudover er Juana Riepe pr. 1. maj 2015 blevet ansat som skolesocialarbejder ved PPR med tjeneste ved Jes Kruse-Skolen i Egernførde, da skolesocialarbejder Sabine Krebs fik nyt job.

Vi har desværre måtte tage afsked med testlærer Lisbeth Bendix Jensen, som den 6. oktober 2014 gik bort efter længere tids sygdom.

PPR er i marts 2015 flyttet fra Wrangelgade 6 til nye lokaler på Chrstian Paulsen-Skolen, Südergraben 36 i Flensburg.

STATISTIK

Skoleområdet

Inden for skoleområdet har der i skoleåret 2014-2015 været 244 nye indstillinger (244 i 2013-2014), hvoraf 127 (166 i 2013-2014) blev indstillet på grund af vanskeligheder i hovedfagene dansk, tysk og matematik. Antallet af anmodninger om kontrolundersøgelser af elever med faglige vanskeligheder er steget til 295 (148 i 2013-2014). Hertil skal dog bemærkes, at antallet af anmodninger om kontrolundersøgelser i sidste skoleår næsten var halveret i forhold til året før.

Det samlede antal indstillinger til skolepsykologisk vurdering var i alt 539 (387 i 2013-2014).

Daginstitutionsområdet

Inden for daginstitutionsområdet har der i skoleåret 2014-2015 været 97 indstillinger (92 i 2013-2014). De 42 af indstillingerne var anmodninger om skolemodenhedsundersøgelser.

AKTIVITETER

PPR afviklede i efteråret 2014 et 42-timers kursus »Undervisning og læringsmiljø« på Jaruplund Højskole med 46 deltagere. Kurset handlede om undervisning af elever med generelle indlæringsvanskeligheder med fokus på undervisningsdifferentiering.

I samarbejde med CfU's matematikkonsulent afviklede PPR den 4. november 2014 en pædagogisk eftermiddag med 28 deltagere om »Matematikvanskeligheder i indskolingen«, hvor oplægsholder var »matematik-guruen« Pernille Pind.

SLP-samarbejdet (Skolesundhedsplejersker, Læger og Psykologer), hvor Dansk Sundhedstjeneste mødes med psykologer ved PPR om fælles emner, fungerer godt og er inspirerende for alle parter. I dette skoleår har PPR deltaget i en arbejdsgruppe omkring elevers skolegang under ophold på Kystsantoret i

Hjerting. Kystsanatoriet, der med udgangspunkt i det enkelte barns behov for omsorg og udvikling tilbyder børn fra det danske mindretal i Sydslesvig et 3-8 ugers ophold i sunde og harmoniske omgivelser, giver børn et tiltrængt pusterum fra dagligdagen. Samarbejdet har resulteret i et nyt koncept for Lilleskolen på Kystsanatoriet i Hjerting. Skolesundhedstjenesten har i skoleåret 2014-2015 sendt 154 børn til Kystsanatoriet i Hjerting.

De tre skolesocialarbejdere, der er ansat ved PPR, arbejder ved i alt fem skoler i tre amter i Sydslesvig. Således er der skolesocialarbejdere ved Læk Danske Skole og Husum Danske Skole i Nordfrisland Amt, Jes Kruse-Skolen i Rendsborg-Egernførde Amt samt Sønder Brarup Danske Skole og Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig-Flensborg Amt. Herudover er der skolesocialarbejdere ved fire skoler i Flensborg (Cornelius Hansen-Skolen, Gustav Johannsen-Skolen, Jens Jessen-Skolen og Jørgensby-Skolen); disse er dog ansat og lønnet af Flensborg By.

IT-KOMPENSERENDE HJÆLPEMIDLER FOR ELEVER MED LÆSE- OG STAVEVANSKELIGHEDER

Skoleforeningens aftale med Sokratez udløb juni 2015, og der er pr. 20. juli 2015 indgået en ny aftale med Wizkids for det kommende skoleår. Denne aftale giver alle Skoleforeningens elever med læsevanskeligheder mulighed for at anvende AppWriter i deres dagligdag, både i skole og i hjemmet, hvor tekster på dansk, tysk og engelsk kan blive læst højt. AppWriter kan anvendes på alle platforme, som eksempelvis Windows, Mac, Ipad og Android. PPR vil naturligvis bistå med implementeringen af AppWriter ude på skolerne.

I efteråret blev de årlige gruppelæseprøver for 2.-5. klasse gennemført. PPR fungerede som tovholder for de nye læsekoordinatorer, som afviklede prøverne og indtastede prøveresultaterne på Hogrefes skoleportal. Alle skoler modtog herefter en oversigt over Skoleforeningens samlede læseresultat, og vores konsulenter for specialundervisningen deltog efterfølgende i rådgivning og evaluering af læseresultaterne på en del af skolerne.

ELEVER MED SPECIFIKKE INDLÆRINGSVANSKELIGHEDER

Pr. 4. juni 2014 blev Skoleforeningens skoler for skoleåret 2014-2015 samlet tildelt i alt 363 timer pr. uge til specialundervisning i ét eller flere af fagene dansk, tysk og matematik. Skoleforeningen har herudover samlet tildelt skolerne i alt 134 timer pr. uge til den forebyggende læseindsats.

På specialundervisningsområdet arbejder skolerne fortsat med individuelle handleplaner for hver specialundervisningselev. PPR ser brugen af dette værktøj som et vigtigt redskab i forbindelse med en målrettet specialundervisningsindsats for den enkelte elev.

ELEVER MED GENERELLE INDLÆRINGSVANSKELIGHEDER

I skoleåret 2014-2015 omfattede undervisningen af elever med generelle indlæringsvanskeligheder 210 elever fordelt på ni hjælpeskoler og enkelte grund- og fællesskoler, her med status af inkluderede hjælpeskoleelever.

Arbejdet med udarbejdelse af individuelle elevplaner for alle elever i hjælpeskolen fortsatte i skoleåret 2014-2015. Alle elevplaner er blevet evalueret, og konsulenten for specialundervisning af elever med generelle indlæringsvanskeligheder har stået til rådighed med rådgivning og vejledning samt deltagelse i møder på skolerne.

Med konsulenten for undervisning af elever med generelle indlæringsvanskeligheder som tovholder har klasselærerne og kuratorerne fra de ni skoler med hjælpeskole planlagt tre arrangementer for 7.-9.

årgang i hjælpeskolen til et møde på BBZ i Slesvig, hvor også instruktørerne fra »Projekt Startklar« deltager.

Derudover blev følgende arrangementer afholdt i skoleåret 2014-2015: Kanoturen for 7. klassetrin, dykning/klatring for 8. klassetrin og »Projekt Startklar« for 9. klassetrin.

Der gives tilskud til disse arrangementer fra både Skoleforeningen og fra det offentlige (Flensborg By og Kreds).

STATISTIK SKOLEÅRET 2014-15 – HJÆLPESKOLEN

Skole	Antal elever	Antal klasser
Jørgensby-Skolen	46	5
Gustav Johannsen-Skolen	52	4
Ejderskolen	11	2
Gottorp-Skolen	19	2
Husum Danske Skole	15	2
Jes Kruse-Skolen	11	2
Læk Danske Skole	27	3
Sønder Brarup Danske Skole	12	2
Ladelund Ungdomsskole	8	1
Vesterland-Kejtum Danske Skole	4	
Vyk Danske Skole	1	
Risum Skole	1	
Uffe Skolen	1	
Skovlund-Valsbøl Danske Skole	1	
Trene-Skolen	1	
I alt 210		

CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER, INDKØBSKONTORET OG SKOLEBIBLIOTEKERNE

ved centerleder skolekonsulent Claus Fischer

Kreativitet, samarbejde, oplysning og fremsyn har i skoleåret 2014-2015 været nogle af overskrifterne for arbejdet med at etablere det nye CfU på Christian Paulsen-Skolen.

CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER (CFU)

Efter sommerferien 2014 flyttede CfU fra den gamle villa i Stuhrsallé til nyindrettede lokaler på Christian Paulsen-Skolen. I de nye lokaler på Christian Paulsen-Skolen har det været muligt at samle udstillingen af langt de fleste materialer til skolerne i ét lokale, den tidligere gymnastiksal, hvor også Skoleforeningens fagkonsulenter har fået kontorarbejdspladser.

Dagtilbudssamlingen har fået væsentligt bedre vilkår, idet der nu er store lyse lokaler til rådighed for samlingen, mulighed for at holde mindre møder, plads til ekstra udstillinger og adgang til SmartBoard.

Enkel, faglig/pædagogisk relevant søgning og booking af CfU's materialer har høj prioritet. Dette sikres gennem stadig udvikling af og information om CFU'ernes fælles søgesystem »mitCFU« (mitcfu.dk). For eksempel indeholder mitCFU nu pædagogiske noter, pædagogiske vejledninger og faglige kategoriseringer af CfU's materialer fremstillet af blandt andet Skoleforeningens konsulenter. Streamingtjenesten i mitCFU bliver i det kommende skoleår opdateret, hvilket gør det muligt for lærere at lade elever streame fortrinsvis danske TV-udsendelser fra mitCFU. Alle skolebibliotekarere har fået en introduktion til mitCFU på en kursus eftermiddag på CfU, og i 2015-2016 vil skolerne blive tilbudt en introduktion for alle lærere i brug af mitCFU. Udviklingen af mitCFU kræver et velfungerende samarbejde mellem de enkelte CFU'er. På dette område er CfU i Sydslesvig godt repræsenteret i de vigtigste arbejdsgrupper i CFU-foreningen i Danmark, hvorved også særlige sydslesvigske forhold og ønsker bliver tilgodeset.

Digitale læremidler er også et indsatsområde. Således har CfU i 2014-2015 købt e-bøger til udlån via mitCFU. Der tilbydes titler, der rækker fra indskolingen til gymnasiet – endnu ikke i stort omfang, men i takt med interessen vil dette område blive udvidet i de kommende år.

Fællesprojektet med Hans Helgesen-Skolen om brug af iPads i undervisningen er blevet nævnt i en tidligere årsberetning. Resultaterne fra projektet, der blev afsluttet i foråret 2015, vil i det kommende skoleår blive delt med alle interesserede gennem en eller flere pædagogiske eftermiddage med instruktører fra Hans Helgesen-Skolen, CfU og IT-Kontoret.

CFU'S STATISTIKKER

Antallet af TV-udsendelser, som kan streames eller købes på DVD – pr. juli 2015 ca. 20.000 – udgør en stadig større del af CfU's distributionssamling. Den samlede bestand af øvrige materialer i distributionssamlingen var i juli 2015 på godt 53.000 eksemplarer, heraf 43.400 bøger. Resten består af konkrete materialer i for eksempel samlingskasser. Udlånet fra distributionssamlingen er igen steget lidt i forhold til sidste skoleår og er for skoleåret 2014-2015 opgjort til 7.145 bookinger af 77.700 materialer.

Med overgangen til et fælles registreringssystem for de to samlinger på CfU er det nu igen muligt at lave statistik for informationssamlingen. Fra informationssamlingen blev der i 2014-2015 foretaget 2.739 udlån. Informationssamlingen inklusiv samlingen af pædagogisk litteratur bestod pr. juli 2015 af godt 20.000 eksemplarer fordelt på ca. 13.000 titler.

I 2014-2015 har der været afholdt 212 møder og kurser på CfU med i alt 2.840 deltagere. Med de nye muligheder for at afholde mindre møder i for eksempel samlingerne er antallet af registrerede møder gået lidt tilbage, mens antallet af registrerede møde/kursus-deltagere er steget svagt i forhold til sidste skoleår.

INDKØBSKONTORET

Indkøbskontoret er ligesom CfU flyttet fra Stuhrsallé til Christian Paulsen-Skolen i efteråret 2014.

Også for Indkøbskontoret har dette betydet en række forandringer og forbedringer.

I det forløbne skoleår har man på Indkøbskontoret især fokuseret på udformningen af en nem og enkel indkøbsvejledning, ligesom der er igangsat et projekt til udvikling af et online redskab til dokumentation af indkøb for alle Skoleforeningens institutioner.

Af nye opgaver kan nævnes, at Indkøbskontoret fra 2014-2015 og fremover står for bestilling og distribution af obligatoriske og frivillige prøver til alle skoler (i 2015 i alt 13.600 eksemplarer), ligesom man gennem Indkøbskontoret kan bestille og få udleveret Skoleforeningens nye velkomsthæfte.

Netbutikken og onlinebestilling af undervisningsmaterialer udvikles løbende og fungerer rigtig godt. Statistikken viser en mindre tilbagegang i antal bestilte analoge materialer, mens antallet af ekspeditioner stort set er det samme som sidste skoleår.

SKOLEBIBLIOTEKERNE

Det samlede antal udlån fra alle skolebiblioteker er det samme som sidste år, det vil sige i alt 250.000 udlån. Derudover var der mange ikke registrerede udlån af bøger fra skolebibliotekerne i forbindelse med de mange gode læseinitiativer, der gennemføres på alle skoler. De mange ikke registrerede udlån fremkommer for eksempel gennem udstationering af læsekasser i klasserne i forbindelse med læsebånd og andre læseinitiativer. Desuden blev der læst ca. 9.000 bøger via skolernes fælles abonnement på webportalen frilæsning.dk.

Fra CfU's side blev der gennemført en række arrangementer, der ud over det kulturformidlende også havde sigte mod at øge elevernes læselyst, se skolebibliotekets årshjul på CfU's hjemmeside (www.cfu-sydslesvig.dk).

I 2014-2015 deltog 2.276 elever i Sydslesvigudgaven af BUSTER Filmfestival for Børn og Unge, BUSTER på farten, hvilket igen var en stigning på 500 elever i forhold til sidste skoleår. Festivalen blev i 2014-2015 udvidet, så der udover Flensborg og Slesvig også blev vist film i biografen i Husum.

BUSTER på farten blev også i 2014-2015 gennemført med velvillig støtte fra Slesvigsk Samfund.

Et andet af skoleårets store arrangementer var »Nøj, det' for børn«, Danmarks Radios fejring af mere end 60 år med børne-TV. Projektet blev gennemført i samarbejde med Dansk Centralbibliotek og støttet af SSF, SDU, DKS, Slesvigsk Samfund, Gdr. Chr. Larsen og Hustrus Mindelegat samt Sydbank Sønderjyllands Fond. 242 børnehavebørn og 187 elever deltog i planlagte rundvisninger i udstillingen, og eleverne medvirkede i en række forskellige workshops. Se for eksempel resultaterne af det arbejde, der blev lavet i workshoppen kortfilm/animationer med årsmødetemaet »Find Sydslesvig« på: www.cfu-sydslesvig.de/workshopfilm.

»Stormester i oplæsning« blev afholdt med stor tilslutning og entusiasme. Ikke mindre end 300 elever heppede på deres klasses bedste oplæser ved den store sydslesvigfinale, hvorfra vinderen gik videre til finalen i Vejle.

På alle skoler er der i 2015 blevet afholdt et møde mellem repræsentanter fra CfU, skoleledelse og skolebibliotekarere om en række skolebiblioteks- og CfU-relaterede emner, herunder oplæg til udarbejdelse af en ny eller revideret handleplan for skolebiblioteket på hver enkelt skole.

PERSONALE

I foråret 2015 gik CfU's chauffør gennem 16 år, Volker Lüthgens, på pension.

Ved slutningen af skoleåret 2014-2015 valgte Reimo Hinske at stoppe som skolekonsulent for matematik, og på samme tidspunkt gik skolekonsulent for engelsk, Karen Salomonsen, på pension.

Mange tak til disse tidligere medarbejdere for deres store indsats for CfU.

Fra skoleåret 2015-2016 tiltrådte skolekonsulent for engelsk Mette Tode, skolekonsulent for matematik Markus Hausen og chauffør Joseph Staudt de vakante stillinger. Alle på CfU byder vores nye kolleger velkommen og ser frem til et godt samarbejde.

REJSEKONTORET

ved leder af Rejsekontoret, Sally Flindt-Hansen

Rejsekontoret samarbejder med Grænseforeningen i Danmark om projektet Sydslesvigske Børns Ferierejser, som arrangerer ferieophold og udvekslingsrejser i Danmark. Herigennem får eleverne en kulturel oplevelse og et sprogligt boost, og ikke mindst knyttes der personlige kontakter mellem Danmark og Sydslesvig, som ofte holder i mange år frem. Rejsekontoret vejleder også om efterskoleophold i Danmark og fungerer som serviceorgan for lejrskoler og danske skoleklasser, der er interesserede i at besøge Sydslesvig.

Med min tiltrædelse den 1. april gik en nytænkt afdeling i skoleforvaltningen officielt i luften. Rejsekontoret har som mål at skabe levende forbindelser mellem Danmark og Sydslesvig og er samlingssted for rejseaktiviteter inden for Skoleforeningen. Fysisk holder Rejsekontoret til på Christian Paulsen-Skolen i Flensborg.

SOMMERFERIEREJSER

Feriebarn

Projektet Sydslesvigske Børns Ferierejser har efterhånden næsten 100 år på bagen. Og selvom den moderne families forventninger til en sommerferie bevæger sig væk fra ønsket om 4 ugers afslapning i egen baghave, kunne vi i sommeren 2015 dog alligevel konstatere, at projektet er alt andet end ved at uddø. 146 ferie børn rejste i 2015 af sted til i alt 146 ferieværter i Danmark. Blandt disse værter var 40 ny-tilmeldinger (en fordobling i forhold til 2014), som ønskede at blive hjemme i ferien og åbne deres hjem for en sydslesvigsk »bonusbror- eller søster«.

Det er glædeligt med så mange nye ferieværter, og næste år vil vi igen bestræbe os på at få endnu flere nye ferieværter. Interessen for at blive ferie barn er blandt de sydslesvigske elever fortsat stabil, og vi modtog også til denne sæson mange tilmeldinger.

Bus i stedet for tog

52 ferie børn blev selv kørt og hentet, mens 92 børn rejste med Rejsekontorets fællestransporter. Grundet de seneste års store irritation over togtrafikken i Danmark, valgte vi i år udelukkende at arrangere buskørsel, som er forløbet fint med undtagelse af enkelte byer, hvor bussen havde problemer med at holde det planlagte sted, som for eksempel bag Københavns Hovedbanegård i København. Takket være vores engagerede rejseledsagere, som hurtigt fik gang i kommunikationen med ferieværterne, og de afslappede og fleksible buschauffører lykkedes det spontant at finde et alternativt holdested i hovedstaden. Det er vigtige erfaringer at samle for Rejsekontoret i forhold til fremtidens busruter.

Selvom den fælles ud- og hjemrejse er en essentiel del af ferie barn-oplevelsen, er det ikke bekymrende, at stadigt flere familier vælger at organisere rejsen privat og personligt aflevere barnet og møde værtsfamilien. Det er et tegn på, at der skabes relationer mellem familierne.

Lejrscole i sommerferien

Næsten hver eneste sydslesviger kan berette om sine dejlige sommerferieoplevelser på Vesterledlejren nær Hvide Sande. Også i sommeren 2015 har Rejsekontoret haft fornøjelsen af at tilbyde to hold, som hver opholder sig på Vesterled i 12 dage. Interessen for Vesterled er stor, og ikke kun de tilmeldte børn i

alderen 8-12 glæder sig. Også de to teams omkring lejrene, som hver består af en leder og fem dygtige hjælpere, glæder sig til at give børnene en fantastisk ferie.

Hjerting Kystsanatorium

For tredje år i træk har vi i samarbejde med Sundhedstjenesten sendt 44 børn til kystsanatoriet i Hjerting. De fantastiske rammer med det dygtige personale har igen i år inviteret til uforglemmelige sommerferieoplevelser for alle deltagere.

ET PERSONLIGT BOOST UDOVER DET SÆDVANLIGE: ELEVUDVEKSLING

I 2015 går vi den femte sæson med »Elevudveksling uge 45-47« i møde. Projektet er populært. Fortsat har mange skoleelever fra både Danmark og Sydslesvig vist interesse for mødet med en jævnaldrende og dennes skolehverdag på den anden side af grænsen. Rejsekontoret fungerer her udelukkende som et mellemlid, der matcher udvekslingsparrene efter alder og interesser – herefter er bolden givet op, og de unge mennesker skal selv tage kontakt til den fremmede elev. Som udvekslingselev oplever man en anden måde at være dansk på, en anderledes skolehverdag og får en spændende udlandserfaring uden mor og far – for de fleste er det første gang, de rejser over grænsen alene. Det er ikke kun noget der rykker – det modner også gevaldigt. For nogle elever fører det til en kontinuerlig kontakt med samme udvekslingsven, mens andre udvekslingspar ikke har harmoniseret så godt og ønsker en ny partner året efter. Især dette må siges at være et stærkt og beundringsværdigt karaktertræk hos de unge mennesker, som trods en mindre succesfuld udvekslingserfaring ikke har mistet modet, men har lyst til at kaste sig ud i projektet igen med en ny udvekslingspartner. Elevudvekslingens styrke er, at den er baseret på gensidighed: To familier åbner deres hjem for hinandens barn. Rejsekontoret ønsker at bringe elevudvekslingen ét niveau højere op, nemlig dér hvor en udvekslingsrelation fra uge 45-47 videreføres til en sommerferierejse sommeren derpå.

STATISTIK 2009-2015 REJSEKONTORET

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sommerferiebesøg	319	346	294	252	244	190	171
heraf genbesøg	319	346	294	252	244	190	171
heraf nye ferieværter	115	98	96	64	66	22	40
Vesterledlejren	59	59	65	58	108	104	106
Hjerting Kystsanatorium	0	0	70	20	40	63	63
Elevudveksling	0	56	102	200	220	232	*
Antal elever i Danmark i alt	493	559	627	594	678	611	380*

*Antallet af elevudvekslinger i uge 45-47 ligger endnu ikke fast for i år.

REJSEKONTORET PÅ DE SOCIALE NETVÆRK

»Alle skulle prøve at have ferieborn« skrev en ferievært i juli 2015 i Facebook-gruppen »Sydslesvigske Børns Ferierejser«, som vokser ugentligt. Her kan alle involverede ferieborn og deres forældre, ferieværter, udvekslingselever, forældre til Vesterledborn og alle andre, som brænder for sydslesvigske børns ferierejser, holde sig opdaterede, dele informationer og lade hinanden få glæde af søde, sjove og hyggelige anekdoter fra deres ferieoplevelser – lige meget om det var i 1955, 1985 eller 2015!

Rejsekontoret samler i øvrigt altid på gode historier til hjemmesiden www.feriebarn.dk og modtager gerne disse på info@feriebarn.dk.

SÆSONEN 2016 STARTER NU!

Fortæl dit personlige netværk i Danmark om Rejsekontoret, og gør dem nysgerrige efter at høre mere om både sydslesvigske børns sommerferierejser og elevudveksling, så vi kan sende endnu flere børn af sted i 2016. Som ferievært skal man ikke stå på hovedet for at give feriebarnet »en sommerferie ud over det sædvanlige«. Feriebarnet deltager i familiens feriehverdag på værtens præmisser og forventer ikke særbehandling.

EFTERSKOLE

Rejsekontoret behandler ansøgninger om støtte til efterskoleophold samt vejleder elever og forældre om valg af efterskole. I skoleåret 2015-2016 flytter 44 sydslesvigske ind på én af de mange efterskoler i Danmark. Forskellige tiltag i samarbejde med Efterskoleforeningen og Grænseforeningen i løbet af de seneste år har gjort informationer om efterskoleophold mere tilgængelige for de sydslesvigske unge. Et af disse har for eksempel været »Efterskolernes dag«; et messearrangement på henholdsvis A. P. Møller Skolen og Duborg-Skolen, som gav de unge mulighed for at møde efterskoler fra Danmark. Herudover har Cornelius Hansen-Skolen og Duborg-Skolen i samarbejde med Rejsby Europæiske Efterskole arrangeret »Et Døgn på Efterskole«, som var en stor succes og afsluttedes med et arrangement for forældrene, som også fik lov til at snuse til efterskolelivet. Sidst men ikke mindst tilbyder et antal skoler i Sydslesvig hvert år deres elever at prøve efterskolelivet i 14 dage. Eleverne deltager i denne periode i efterskolelivet og undervisningen på lige fod med efterskolens regulære elever og oplever på denne måde, om efterskolelivet er det rigtige for dem.

»PÆDAGOGISK TURISTKONTOR«

Det nye Rejsekontor ønsker ikke kun at planlægge og koordinere ferierejser og elevudveksling, men i det hele taget at samle alle grænseoverskridende rejseaktiviteter, der har et pædagogisk sigte. Skoleforeningen modtager ofte henvendelser fra skoleklasser eller foreninger i Danmark, der ønsker at besøge Sydslesvig i forbindelse med en lejrskole eller et studieophold. Rejsekontorets vision er at blive et serviceorgan for udefrakommende, som vil til Sydslesvig, men ikke ved, hvor de kan bo godt og billigt eller hvilke seværdigheder, der er spændende for deres elever at se. Det er ikke altid det, der står i rejseførerens eller på nettet, der er det bedste, og mange faktorer, som for eksempel opholdets tidspunkt, elevernes alder, budget, faglig sammenhæng for rejsen, har indflydelse på, hvad der giver mening at se på turen i Sydslesvig. Interessen for Sydslesvig er stor blandt danske skolelærere, og denne positive tendens kan vi kun fremme, hvis deres elever tager herfra igen med en »fed« og for dem relevant oplevelse i kufferten. For at samle den nødvendige knowhow ønsker rejsekontoret i samarbejde med et netværk af relevante sparringspartnere inden for uddannelses-, kultur- og turismesektoren at tilrettelægge nogle rigtig gode pakkeløsninger. Denne kreative proces påbegyndes i efteråret 2015.

TAK TIL ALLE HJÆLPERE

Uden jer ville vi ikke kunne skabe de mange gode relationer mellem Danmark og Sydslesvig. Tak til vores engagerede ferie børns konsulenter, til de frivillige hjælpere fra Sydslesvig, som føler en helt særlig forbindelse til ferie barns arbejdet, tak til Dansk Sundhedstjeneste, som hvert år arbejder for at sende ferie børn til Hjerting og tak til Grænseforeningens foreningskonsulent Claus Jørn Jensen, der kører Danmark tyndt på jagt efter ferieværter. Tak til Grænseforeningen og Efterskoleforeningen for samarbejdet i 2015. Tak til Rendbjerg-, Hjerpested- og Vesterled-teamsene, der med deres store overskud, tryllerier i køkkenene og deres smittende humør giver alle børn en helt fantastisk oplevelse.

Tak til alle; I er alle med til at mange elever hvert år kommer af sted på en »grænseoverskridende« rejse.

DANSK VOKSENUNDERVISNING I SYDSLESVIG

ved dens sekretær, Anne Winkelströter

Dansk Voksenundervisning er det centrale sted i Sydslesvig for udbud af undervisning til voksne inden for et bredt udvalg af fag og emner. Voksenundervisningens øverste organ er et repræsentantskab, som består af repræsentanter for danske organisationer og institutioner i Sydslesvig samt for de med disse samarbejdende frisere. Repræsentantskabet vælger et voksenundervisningsnævn på syv medlemmer, som vælges for et år ad gangen. Nævnet fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet. Nævnets formand er Erik Andresen (Danmarks Lærerforening i Sydslesvig), mens Charlotte Bassler (SSF for Flensborg Amt) er næstformand. De øvrige nævnsmedlemmer er Blide Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Anna-Louise Holste (SSF for Sydtønder Amt), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder), Maike Lohse (SSF) og Jens M. Henriksen (Dansk Centralbibliotek).

SÆSONEN 2014-2015

I sæsonen 2014-2015 blev der for første gang gennemført et familiesprogkursus, hvor forældre kan lære dansk sammen med og af deres børn. Kurset var et meget vellykket pilotprojekt udbudt i et samarbejde mellem Sydslesvigsk Forening, Skoleforeningen og Voksenundervisningen. Der arbejdes på at tilbyde familiekurset med 4 årlige kurser til nye forældre i mindretallet.

I sæsonen 2014-2015 har Voksenundervisningen igen haft et flot aktivitetsniveau. Der blev i kursusåret 2014-2015 gennemført 423 kurser med 4470 deltagere. I forhold til sæsonen 2013-2014 er tallene dermed næsten uforandrede. Danskundervisningen ligger fortsat på førstepladsen af det samlede kursusudbud og udgør hele 68 %. Der blev gennemført 77 kurser i dansk for begyndere og 209 kurser i dansk på et højere niveau. På andenpladsen efter danskurserne ligger kurserne inden for motion og bevægelse. Enkelte kurser har her haft op til 23 deltagere, og det ser ud til at denne udvikling vil fortsætte.

	Kurser	Deltagere
Dansk for begyndere	77	805
Dansk for viderekomne	203	1909
Dansk litteratur	6	62
Frisisk	2	20
Russisk	2	12
Italiensk	2	18
Gymnastik for damer	5	63
Gymnastik for blandede hold/herrer	32	374
Motion i vand	3	22
Yoga, mavedans, pilates, stretching	25	268
Aerobic, Zumba	12	194
Dans, linedance	2	28
Håndarbejde	3	32
Syning	7	58
Madlavning	1	11
Porcelænsmaling, glas	5	37
Tegning, maleri	4	34
Husflid, hobby, blomsterbinding, pileflet	5	168

Kor, orkester, musik	12	103
IT	9	156
Aktive pensionister	2	20
I alt	423	76

I 2014 er der modtaget 85.682,22 euro i offentlige tilskud – dette svarer til en stigning på 2751,73 euro i forhold til 2013. I gennemsnit har der været 11 deltagere pr. kursus, og der er i alt afregnet 7920,52 undervisningstimer. På tallene kan man tydeligt se, at Voksenundervisningen fortsat har et meget højt aktivitetsniveau, og at det er en fast bestanddel af det danske mindretalsliv i Sydslesvig. Det er glædeligt at se, at der fortsat er stort behov og interesse for vores kurser.

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Kurser	394	379	390	430	423
Deltagere	4256	4211	4196	4595	4595

I sæsonen 2014-2015 har Voksenundervisningen igen haft en bod ved de danske årsmøder. Den 21. juni 2015 var Voksenundervisningen således repræsenteret på friluftsmødet i Slesvig. Interesserede kunne både være med i en quiz om Voksenundervisningen, komme med kursusønsker og forslag og få alle informationer om kurser og Voksenundervisningens aktiviteter. Bodden var en stor succes, og Voksenundervisningen vil også fremover være repræsenteret på årsmødet og deltager på skift fra år til år i de forskellige friluftsmøder.

AFSLUTNINGSARRANGEMENTET

Sæsonafslutningen 2014-2015 fandt sted i Kobbermølle den 3. juni 2015. 30 deltagere besøgte Industrimuseet i Kobbermølle og fik en rundvisning i udstillingen. Efterfølgende fulgte selve mødet – også i Industrimuseet – med fremlæggelse af Voksenundervisningens årsberetninger ved formanden og sekretærens gennemgang af talmaterialet for kursusåret 2014-2015.

VOKSENUNDERVISNINGENS HJEMMESIDE

Voksenundervisningens nye hjemmeside er nu online. På siden kan man finde en aktuel kursusliste, alle kursussteder, ledere og lærere samt alle informationer om Voksenundervisningen. Derudover er det nu muligt direkte at tilmelde sig til enkelte kurser via hjemmesiden: www.voksenundervisning.de.

CENTER FOR MINDRETALSPÆDAGOGIK

ved projektleder Elisa Sievers

Center for Mindretalspædagogik har i år satset på forskning og implementering af mindretalspædagogik i den pædagogiske praksis. Centrets årlige modulkurser i september 2014 blev startskuddet til et nyt frugtbart samarbejde omkring et mindretalspædagogisk modul ved pædagoguddannelsen i Aabenraa. I denne anledning har centret nu fået hovedkontor i Aabenraa og er dermed fysisk placeret ved UC Syd Campus Aabenraa med »Deutscher Schul- und Sprachverein« som nabo.

ERASMUS-MODUL: CULTURAL DIVERSITY IN EDUCATION

I det forgangne skoleår har Center for Mindretalspædagogik indgået et samarbejde med pædagoguddannelsen i Aabenraa omkring planlægningen af et internationalt Erasmus-modul (Cultural Diversity in Education) for internationale og lokale pædagogstuderende og pædagogstuderende fra mindretallene. Modulet har sit hovedfokus på kultur og omhandler interkulturel pædagogik og mindretalspædagogik med behandling af pædagogens rolle i det flerkulturelle samfund som udgangspunkt. Modulet løber af stablen til semesterstart, august 2015, hvor den studerende vil blive præsenteret for kulturteorier om kulturel diversitet, identitet og feltarbejde for derefter selv at skulle indsamle praktiske erfaringer på institutionsbesøg i mindretalsinstitutioner både syd og nord for grænsen. De studerende skal blandt andet besøge den danske børnehave i Lyksborg og den tyske skole i Rødekro. Med udgangspunkt i en analyse evalueres de pædagogiske aktiviteter med fokus på kulturel diversitet som resurse.

FORSKNINGSPROJEKT OM TIDLIG SPROGSTART I TYSK

A.P. Møller Fonden har i år bevilget støtte til projektet »tidlig sprogstart i tysk«, som er et partnerskab mellem Center for Mindretalspædagogik, UC Syddanmark samt Aabenraa og Tønder Kommune. I projektet vil man i perioden 2015-2018 udvikle og gennemføre et uddannelses- og opkvalificeringsforløb, der klæder tysklærere på til at kunne undervise i tysk fra helt ned til 0. klasse. Ideen er at udnytte det kultur- og sprogmodepotentiale, som grænselandet byder på, og som mindretallene lever med til daglig.

Efter sommerferien vil folkeskoleelever i Aabenraa kommune blive undervist i tysk fra 3. klasse, mens tyskundervisningen i Tønder kommune vil starte helt fra børnehaveklassen. Der vil således være elever fra børnehaveklassen til 7. klasse, der i det kommende skoleår får tysk som fag for første gang, hvilket giver en enestående mulighed for at forske i effekten af tidlig sprogundervisning i folkeskolen. UC Syddanmark vil satse på forskning og yder støtte til en ph.d., der behandler følgende forskningsspørgsmål:

- Giver en tidligere indsats også en mærkbar effekt omkring den aktive brug af tysk?
- Hvilke didaktiske designs og undervisningsprocesser kan udpeges som særligt hensigtsmæssige, når der skal undervises i tysk helt ned til 0. klasse?

Forskning på dette område vil ydermere fungere understøttende i forhold til dele af sprogingdsatsen i mindretalsskolerne på begge sider af grænsen.

MINDRETALSPÆDAGOGIK PÅ LEJRSKOLE

I 2015 er skoleleder Anke Tästensen fra det tyske mindretal og skoleleder Lisbet Mikkelsen Buhl fra det danske mindretal gået sammen om at udvikle et mindretalspædagogisk materiale designet til en uges lejrskoleophold for 4.-5. klassetrin. De to skoleledere bruger læreres erfaringer på området til at udarbejde et materiale, der giver eleverne mulighed for at lære hinanden at kende og bruge deres mindretalsidentitet som fællesskab og resurse. Der vil blandt andet blive arbejdet med elevernes tosprogethed igennem leg og ture i området. Den første lejrskole af sin slags vil finde sted på Rendbjerg lejrskole den 17.5.-20.5.2016. Fra Nordslesvig deltager Deutsche Schule Osterhoist med 11-14 elever, og fra Sydslesvig deltager Vesterland-Kejtum Danske Skole på Sild med 16-18 elever.

LADELUND UNGDOMSSKOLE

ved forstander Hans Jochimsen

Ladelund Ungdomsskole er en gave fra A. P. Møller Fonden, og i 1982 kunne skolen modtage sit første elevhold. I tidens løb er der sket en del ændringer i skolens vilkår, og nye interne idéer har til stadighed påvirket udviklingen.

Igen i år kunne vi melde alt optaget, og igen måtte en del ansøgere nøjes med en plads på ventelisten.

I lighed med sidste år kan jeg derfor kun anbefale, at man er om sig, hvis man påtænker et ophold på skolen. Vi optager i den rækkefølge, vi modtager ansøgningerne, og endelig deadline for tilmelding til skoleåret 2016-2017 er den 1. marts 2016.

Skoleåret 2014-2015 har været et rigtig godt år for Ladelund Ungdomsskole. Huset har været fyldt af glade og søde elever. Vi har naturligvis undervejs haft hændelser, vi godt kunne have undværet, men det gennemgående billede har været glade elever i samarbejde med et dygtigt og veloplagt personale.

For nogle år siden indførte vi den ordning, at elever, som skulle fortsætte skolegangen i 10. klasse, kunne bo hér på skolen og modtage undervisning på Læk Danske Skole. Betingelsen var og er, at eleverne allerede forinden har været indskrevet ved Ladelund Ungdomsskole. Næste år har vi syv elever, som har valgt denne ordning.

Det er et rekordantal, og vi tror, at det bliver en styrke, at eleverne får mulighed for at danne et studiemiljø og arbejde sammen om lektierne og så videre.

Sidste år skrev jeg om kampen mod rygning, og også den går rigtig godt. Vi har bibeholdt ordningen med en uges hjemsendelse, allerede første gang en elev tages i at ryge. Efterhånden er det sjældent, den konsekvens udløses. Det kan ikke udelukkes, at en nikotintrængende dreng eller pige tilfredsstiller sin last i en fjern afkrog, men da vi ikke opdager det, må det være forholdsvis langt fra skolen. Her er den helt store gevinst, at det bliver for bøvlet for en ikkeryger at gå med.

Ellers har året budt på tilbagevendende oplevelser som fælles lejrskole og de arrangementer, som traditionen byder. Derudover sker der altid noget nyt i løbet af året. For eksempel var vi til ungdomsteater i Flensborg. To dygtige skuespillere spillede scener fra et teenageliv, og stykket ramte rent ind hos eleverne. For en forstander var det bedste dog, at skuespillerne efter stykket udbrød: »Hvor er jeres elever dog bare søde og velopdragne«.

UNGDOMSKOLLEGIET

ved forstander Allan Pedersen

Ungdomskollegiet på Marienhöhlungsweg i Flensburg blev overdraget Skoleforeningen i 1971 efter en indsamling i Danmark. Det har siden været hjem for fjerntboende unge, som har søgt uddannelse i byen. Herudover kan elever efter skolernes eller PPR's indstilling optages. Ungdomskollegiet har en bestyrelse bestående af tre forældre, to repræsentanter fra Duborg-Skolen, en repræsentant fra Styrelsen, to beboere og en medarbejder samt forstanderen.

Nøglen fra den sidste kollegianer er netop blevet afleveret – en time for sent – men sådan har det vist altid foregået op til sommerferien. Jeg sidder igen tilbage med en særlig stemning netop i den her stund. Måske den samme, som når det sidste band har spillet på Roskilde Festival, og teltene er pakket sammen; Ungdomskollegiet er tomt, her er helt stille, i et hjørne står en glemt sko, og i et andet ligger en bunke skolebøger. Det hele er lidt vemodigt, men næste uge bliver hver krog endevendt og rengjort, dyner og hovedpuder bliver vasket, og så er vi klar til at modtage elever igen den sidste søndag i august.

Kollegianerne er i alderen fra 14 til 20 år, og vi har i den første tid særlig fokus på at få de nye fra 9. klasse til at føle sig trygge. Det går som regel meget hurtigt, for de ældre elever er generelt åbne og flinke, og der går ikke lang tid, før de nye får hjælp til lektierne af gymnasieeleverne eller deltager i fodboldkampen om onsdagen i hallen på Gustav Johannsen-Skolen. Før ferien deltog 8. klasse fra Sild i et introforløb på Duborg-Skolen og Ungdomskollegiet, hvor også forældrene kom forbi og fik lejlighed til at møde os. Når man sender sin søn eller datter på 14 år til Flensburg, er det vigtigt, at vi fra starten kender hinanden.

Kollegierådet, som samles mindst fire gange om året for at planlægge sociale aktiviteter, har i det forgangne år blandt andet arrangeret ture i biografen og til svømmehallen, en julefest, en spændende forestilling med Teatergruppen Skaberwerk og en kollegieweekend, hvor huset i to døgn blev omdannet til noget, der mindede om lejrskole. Kollegierådet er også det forum, hvor vi taler med de unge om store og små problemer i hverdagen. I begyndelsen af marts måned måtte jeg med en lille opsang til kollegianerne gøre opmærksom på, at enkelte forventede et meget højt serviceniveau, men i øvrigt virkede ligeglade med fællesskabet og de regler, som ikke lige passede dem. Sådan opstår der næsten hvert år på det tidspunkt et behov for en opstramning – alle er trætte efter vinteren, måske også forstanderen.

I det forgangne år fik vi igen besøg fra Bretagne i forbindelse med Duborg-Skolens udvekslingsprogram. På gangene blev der i de dage talt engelsk med umiskendelig fransk accent, og flere kollegianere var i weekenden værter for de bretonske unge hjemme hos forældrene.

I april afholdt Sydslesvisk SelvHjælp deres generalforsamling hos os, hvor vi fik et legat til køb af en stor blender. Med et nyt tiltag ønsker vi at lokke lidt mere sundt i de unge, så i forbindelse med aftensmaden tilbyder vi nu to gange om ugen forskellige sunde smoothies, som bliver lavet frisk på stedet. Fænomenet er kendt i alle storbyer, hvor unge valfarter til juicecafeerne.

Varieret mad af god kvalitet er fortsat et tilbud, som de unge sætter pris på. Vores køkken har også leveret mad til mange forskellige arrangementer i Skoleforeningen i løbet af året, ligesom køkkenleder, Klaus Petersen, har afholdt flere kurser om ernæring og hygiejne for andre institutioner. Kokkelærlingen er færdiguddannet med et flot resultat, og den nye lærling begynder til september.

I løbet af sommerferien begynder en større renovering af taget over den ene fløj på kollegiet, et tag som i en længere periode har været utæt flere steder.

På nabogrunden for enden af Marienhölungsweg er vi blevet informeret om, at Diako vil opføre en større bygning, som skal rumme en dagklinik for børn og unge. Den nye bygning kommer ikke til at genere os, og vi vil byde den nye nabo velkommen.

De yngste elever har fast lektielæsningstid om eftermiddagen, og det vil vi naturligvis fortsætte med i fremtiden. Næste år tilbyder vi herudover to eftermiddage om ugen en lektiecafé, hvor en dygtig elev fra 13. årgang kan tilbyde lektiehjælp til alle årgange i de forskellige fag.

Skoleåret sluttede først med en sammenkomst før huepåsættelsen for studenterne og deres familier og senere med en sammenkomst for elever og forældre i forbindelse med 9. og 10. årgangs dimission.

JARUPLUND HØJSKOLE

ved forstander Karsten B. Dressø

Jaruplund Højskole bygger videre på et stærkt fundament

Med ordene fra afgangende forstander for Jaruplund Højskole Dieter Paul Küssner »... hermed overdrager jeg dig nøglerne til Jaruplund Højskole, og husk – nøglerne er kun til låns...« var jeg den heldige, der 1. oktober 2014 blev ansat til at følge i rækken af dygtige og engagerede forstandere for Jaruplund Højskole. Ordene ved overdragelsen er vigtige at huske, idet de danner grundlag for de beslutninger, der skal træffes fremadrettet. Som forstander er man ansvarlig for, at der bygges videre på det gode, der er, med henblik på at udvikle højskolen fremadrettet, så man om mange år kan videregive nøglerne til den næste forstander, der så fortsat kan bygge videre på et stærkt fundament.

På Jaruplund Højskole, Sydslesvigs danske højskole, har vi i et stærkt samarbejde påbegyndt en udviklingsproces, der skal sikre skolens fortsatte høje aktivitetsniveau og sikre, at flere unge fra Danmark deltager på de længerevarende efterårs- og forårskurser. Højskolen står således på følgende »tre ben«:

- Korte kurser af en til to ugers varighed
- Udlejninger og konferencer
- Lange kurser af 13, 20 og 33 ugers varighed.

De korte kurser er primært målrettet danske kursister i alderen 60 +, mens de lange kurser primært er målrettet unge med en gennemsnitsalder på 21 år. Det er vores målsætning inden for de næste tre år, at mindst halvdelen af vores elever på de lange kurser kommer fra Danmark og de øvrige nordiske lande, og at de her på højskolen møder mennesker fra andre lande og mindretal rundt om i hele Europa. Samlet set er over 95 % af vores kursister og elever fra Danmark, og vores registreringer over aktivitetsniveauet tyder på, at der vil komme mere end 3.000 kursister og elever samt andre brugere fra Sydslesvig på Jaruplund Højskole i løbet af 2015.

I vores udviklingsproces har vi i fællesskab sat fokus på klarhed, formulering af værdigrundlag, mission, vision og målsætninger. Disse er efterfølgende blevet godkendt af Jaruplund Højskoles bestyrelse og Skoleforeningens styrelse.

Vi har valgt at formulere vores værdigrundlag som følger:

»Jaruplund Højskole er en grundtvigsk højskole, der formidler folkelig oplysning, livsoplysning og demokratisk dannelse, og vi bygger på

- værdien af gensidig respekt
- værdien af forskellighed
- værdien af et positivt livssyn
- værdien af dialog
- værdien af levende fortællinger og fællesskab med plads til alle samt mulighed for personlig udvikling.«

Således er vi en højskole båret af folkelig forståelse, der vil andre uden at opgive sig selv. Vi håber på, at alle, der besøger Jaruplund Højskole på den ene eller anden måde, vil opleve, at vi møder mennesker, der hvor de er og med venlighed.

Da vi havde sat ord på Jaruplund Højskoles værdier i ovenstående formulering, var turen kommet til beskrivelsen af vores mission – vores berettigelse som sydslesvigsk dansk højskole – og efterfølgende vores vision opdelt i målsætninger. Efter en periode med en god dialog mellem alle os medarbejdere og i et samarbejde med bestyrelsen blev nedenstående mission og vision godkendt.

Vores mission er

- at formidle Sydslesvigs historie og kultur
- at formidle det at være en del af et mindretal
- at formidle nordiske og europæiske strømninger
- at udvikle mennesker gennem viden, dialog og indsigt og derigennem skabe grundlag for refleksion.

Vores vision er

- at have en fyldt højskole og gøre det så godt, at dem vi møder bliver positive ambassadører for Jaruplund Højskole og Sydslesvig.

Målsætningerne er formuleret, så de er målbare, og dette gælder ligeledes for vores årselevtal, økonomi, etablering af en skolekreds og for sikring af en fortsat god og attraktiv arbejdsplads.

Med den store interesse og opbakning til Jaruplund Højskole, som jeg har mødt efter min tiltrædelse, tror jeg på, at vi ved fælles hjælp når vores målsætninger inden for en årrække, og at vi som sydslesvigsk danske højskole kan være en aktiv bidragsyder til samspillet mellem Danmark og Sydslesvig.

